

ШАБАЦ

Археолошка налазишта на простору данашњег Шапца указују на то да су на том простору постојала насеља још у млађем каменом добу. Током историје, у њему су живели Римљани, Словени и Турци.

За време турске владавине, Шабац је био веома значајан погранични град за Отоманску империју, док већи историјски значај за Србе Шабац добија са избијањем Првог српског устанка 1804. године. У његовој околини одиграло се неколико значајних битака између Турака и српских устаника, а најзначајнија је битка на Мишару 1806. године.

Посебан развој Шабац доживљава по завршетку Другог српског устанка за време управљања Јеврема Обреновића, брата кнеза Милоша. Током свог петнаестогодишњег управљања, он у Шабац уноси дух европске цивилизације и дотадашња турска касаба почиње да поприма изглед вароши.

Током друге половине 19. века, Шабац наставља убрзано да се развија. Због свог великог напретка, многобројних кафана и развијеног кафанског живота, Шабац су некада звали „Мали Париз“.

Шабац је административни и привредни центар, као и центар различитих социјалних делатности Мачванског округа. Данашњи Шабац се простире на површини од укупно 795 км², а његова територија, поред градског језгра, обухвата још 51 насељено место. Налази на десној обали реке Саве, 103 км узводно од Београда. Граничи се са општинама: Богатић, Лозница, Владимирци и Коцељева. Ка Шапцу гравитирају три микрорегије које чине његово пољопривредно залеђе: ка западу се простире Мачва, ка југу Поцерина, ка истоку Посавина. Према последњем попису из 2002. године, Шабац има 122.893 становника.

Шабац је добио статус града 2008. године.

Преглед сектора културе града Шапца¹

Градска управа организована је као јединствен орган, а чине је шест Одељења у оквиру којих су организовани Одсеци. На нивоу града Шапца, култура је у надлежности Одељења за друштвене делатности и привреду, односно Одсека за образовање, културу, спорт и предузетништво. У оквиру тог одељења запослен је Сарадник за послове културе и физичке културе чија су задужења да припрема предлог стратешког развоја културе Града; прати остваривање програмских активности у установама културе и удружењима грађана; израђује предлог буџета за културу на годишњем нивоу и критеријуме за расподелу буџетских средстава; води евиденције о коришћењу буџетских средстава и о платама запослених у култури.

У оквиру Градског већа постоји члан надлежан за културу и спорт који координира рад установа културе и удружења грађана која се баве културном делатношћу. Учествује у креирању буџета за културу.

Из градског буџета финансира се шест установа културе чији је оснивач град и два удружења у домену плата запослених, сталних трошкова, програма у оквиру основних делатности, текућих поправки и одржавања опреме:

- ✓ Библиотека шабачка

¹ Преглед сектора културе представљен је у складу са достављеним подацима од стране локалне управе и градских установа културе. Тамо где подаци не постоје биће посебно наглашено. Градска управа Заводу није доставила податке за 2009. годину.

- ✓ Међуопштински историјски архив Шабац
- ✓ Шабачко позориште
- ✓ Народни музеј Шабац
- ✓ Културни центар
- ✓ Дом културе у Прњавору
- ✓ Удружење ликовних стваралаца Шапца - УЛСШ
- ✓ КУД *Абрашевић*.

Такође, у оквиру буџетске ставке *дотације НВО*, средства из градског буџета у одређеној мери издвајају се и за удружења која се баве културом.

Удружења у Шапцу, која се искључиво баве културом, има пет и то су:

- *Art студио*
- Независна уметничка асоцијација *Колектив*
- *Сцена Маска*
- Независна драмска асоцијација *Весело мајмунче*
- Културно-просветна заједница.

Поред тога, у граду постоје још два културно уметничке друштва:

- КУД *Чивија* и
- КУД *Хајдук Станко*.

Што се тиче активних ауторских музичких група, има их осам:

- *Црви*
- *Inspirium*
- *Psybox*
- *Regret*
- *Siempre Peligroso*
- *Скепса*
- *Starfuckers*
- *Велебуми*.

Буџет за културу у односу на укупан градски буџет у периоду од 2006. до 2008. године није имао значајне осцилације и у просеку износи 6,6%. Приметно је да се удео буџета за културу у оквиру градског континуирано смањује, иако се номинално увећава.

Табела 1: Буџет за културу и његов удео у укупном градском буџету

Година	Укупан градски буџет у еврима	Укупан градски буџет	Буџет за културу у еврима	Буџет за културу	% од укупног градског буџета
2006.	17.109.664,45	1.439.102.432,00	1.168.178,43	98.256.072,00	6,8
2007.	22.789.689,33	1.822.268.117,00	1.482.775,18	118.563.000,00	6,5
2008.	27.307.225,49	2.223.676.525,00	1.768.928,10	144.047.000,00	6,5

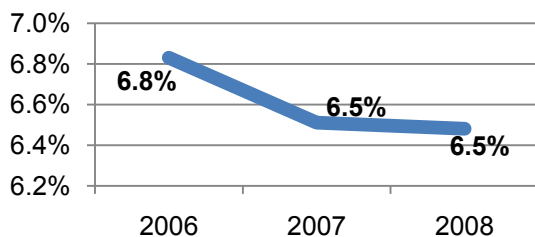
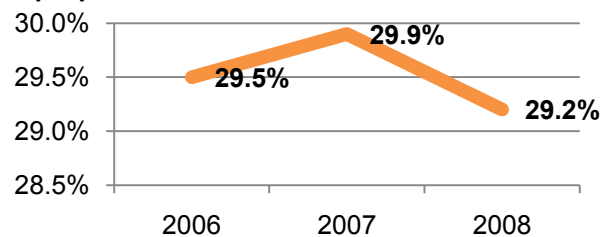
Табела 2: Структура буџета за културу у периоду од 2006. до 2008. године

Година	Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
2006.	56,7%	13,8%	29,5%
2007.	51%	19,1%	29,9%
2008.	60%	10,8%	29,2%

Структура градског буџета за културу, у посматраном периоду, показује да је највећи део намењен платама, двоструко мање програмима, а остали део текућим трошковима.

Буџет издвајан за програме и пројекте из културе током три године у просеку износи 29,5%.

Приказ 1: Тенденција кретања буџета за културу**Приказ 2: Тенденција кретања средстава за програме**

У сектору културе, закључно са октобром 2009. године, ради 135 запослених међу којима преовлађује средњеобразовани кадар и особе женског пола.

Табела 3: Структура запослених у културном сектору

Укупан број запослених у култури града Шапца	Мушкарци	Жене	ОШ	ССС	ВШ И ВСС
135	53	82	9	75	51

Према процени представника градске управе, основни проблеми у култури су:

1. недовољна брига за културно-историјско наслеђе,
2. недостатак средстава за програме,
3. недовољна стручност и бројност кадрова.

Приоритети за развој културе су, према њиховој процени, следећи:

1. истраживање публице,
2. едукација запослених у култури,
3. културни туризам.

Народни музеј Шабац

Оснивање Музеја везује се за 1934. годину када је у оквиру Читалишта шабачког основана музејска збирка. После Другог светског рата, Музеј се издваја из Читалишта шабачког, а његов рад се обнавља 1955. године. Установа се налази у згради Шабачке полугимназије. Како објекат није наменски грађен, већ функционално прилагођен наменама музеја, јавила се потреба за новим простором у коме би био смештен депо. Народни музеј у Шапцу је комплексног типа и свој рад остварује кроз пет одељења:

- археолошко
- историјско
- етнолошко
- одељења за историју уметности
- одељења за нумизматику и документацију.

• Просторни капацитети

Музеј се налази у згради Шабачке полугимназије из 1857. године која је проглашена спомеником културе од великог значаја. Располаже са 1.033 м², од чега је 800 м² изложбени простор, а 120 м² су депои. Установа у свом простору има и део за јавне програме (предавања, семинаре...) површине 80 м² у којем има 70 места за седење и 30 места за стајање.

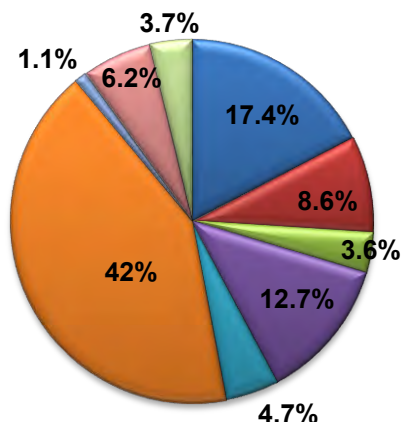
Објекат нема приступ особама са инвалидитетом.

• Фонд

Музеј има 20.753 предмета разврстаних у девет музејских збирки: археолошку, етнолошку, фотографску, историјско-уметничку, ликовну, нумизматичку, примењених уметности, архивалија, оружја и војне опреме, а најбројнија је нумизматичка.

Приказ 3: Структура фонда Народног музеја

- Археолошка збирка
- Етнолошка
- Фотографска
- Историјско-уметничка
- Ликовна збирка
- Нумизматичка
- Примењена уметност
- Архивалије

До сада је обрађено 85,4% предмета, а конзервирано је 25,2% од броја предмета који подлежу конзервацији. Музеј нема конзерваторску радионицу. Највише необрађених предмета је у оквиру збирке архивалија (58,8%), док су етнолошка и збирка примењене уметности у потпуности обрађене. Највише конзервираних предмета који подлежу конзервацији налази се у оквиру нумизматичке збирке. У музеју не постоји фотолабораторија јер се у потпуности прешло на дигиталну технологију, па је укупно дигитално снимљено 37,8% предмета.

Део сталне поставке Музеја који датира из средине 80-их година XX века и обухвата период од праисторије до краја средњег века уклоњен је, а приземље, у којем се налазила, претворено је у

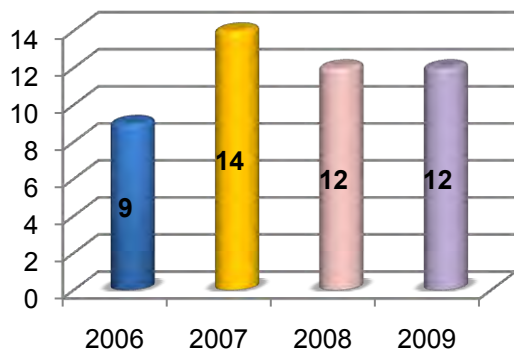
изложбени простор. Други део поставке налази се на спрату Музеја, али с обзиром на то да је застарела и да је треба иновирати тренутно се ради на изради пројекта за добијање средстава за нову сталну поставку.

У последњих 10 година Музеј није вршио целокупну ревизију/попис. У периоду од 2005. до 2007. године извршене су појединачне ревизије археолошке, нумизматичке, ликовне и збирке примењене уметности.

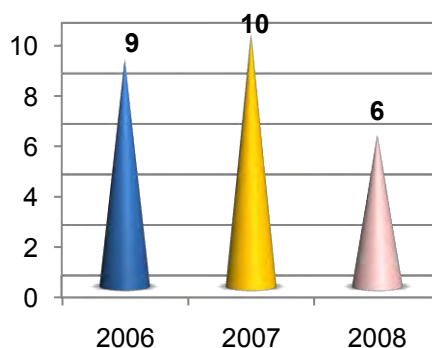
• Програми и публика

Поред основне делатности Музеј организује и од 10 до 15 историјских, археолошких и ликовних изложби годишње. У периоду од 2006. до 2009. године Музеј је организовао 12 сопствених и 35 гостујућих изложби. Како град нема своју галерију, Музеј често излази у сусрет потребама ликовних уметника. Поред изложби, Установа организује трибине, предавања и семинаре. Таквих програма је у периоду од 2006. до 2008. године било 38, а посетило их је 2.122 људи.

Приказ 3: Број изложби од 2006. до 2009. године

Приказ 4: Број додатних програма од 2006. до 2008. године²

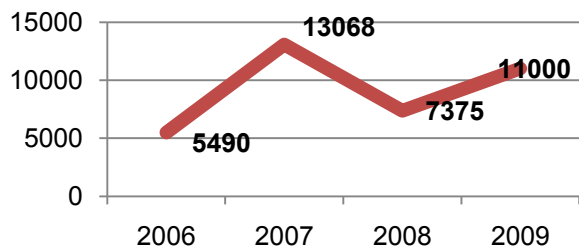
У оквиру издавачке делатности од 2000. године Музеј објављује годишњак *Мусеум*, а има и посебна издања: *Мали велики Париз* (2008), *Срби у Другом светском рату – ратна хроника 1941-1945* (2006), *Педесети октобарски салон* (2006), *Стеван Чалић (1892-1943)*, монографија (2003).

Установа у своје активности укључује и рад са децом. Током лета 2009. године организована је школа археологије *Млади археолог* за децу предшколског узраста и ученике основних и средњих школа. Музеј се прикључио и пројекту *Шабац – град знања* са занимљивим програмима за децу основних и средњих школа: секције за најмлађе и школарце – *Млади археолог*, *Млади нумизматичар*, *Млади етнолог*, часове историје у музеју и друго.

Музеј је од 1954. године организатор једног од најстаријих *Октобарских салона* у земљи.

² Број додатних програма Музеја за 2009. годину није достављен Заводу за проучавање културног развитка

Приказ 5: Тенденција кретања броја публике у периоду од 2004. до 2009. године

Музеј највише публике има током манифестације „Ноћ музеја“. У 2009. години, у оквиру те манифестације кроз Музеј је прошло око 4.000 људи. Број посетилаца, не рачунајући *Ноћ музеја*, у 2009. години био је око 11.000.

Осам изложби из фондова музеја у периоду од 2006. до 2008. године³ видело је 6.620 посетилаца, а 27 гостујућих изложби 17.191 посетилац што значи да сваку изложбу из фондова музеја у просеку погледа 827 Шапчана, док сваку гостујућу погледа њих 637. Додатним

програмима у посматраном периоду од 2006. – 2008. године присуствовало је 2.122 учесника. Сваки додатни програм (трибину, предавање и слично) у просеку посети 85 грађана Шапца.

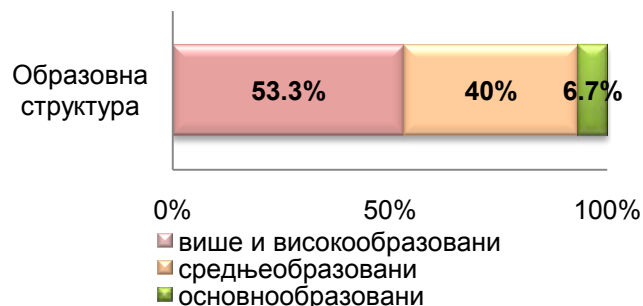
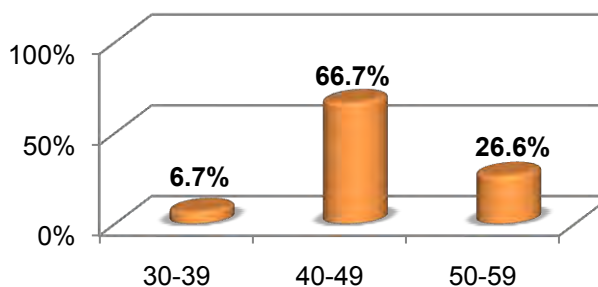
Број посетилаца мери се бројем продатих карата, не рачунајући концерте и промоције књига за које је улаз бесплатан. Изузев када је отварање, улазнице за изложбе се наплаћују 50 или 100 динара, када су популарни аутори у питању. Попуст на улазнице постоји за ђаке и особе са инвалидитетом.

Радно време Музеја је радним данима од 07.30 до 19 часова, док је суботом и недељом затворен. Народни музеј Шабац не ради годишње евалуације програма.

• Кадрови

У Музеју ради 15 стално запослених, а полна структура је у корист жена. Што се старосне структуре тиче, преовлађују кадрови између 40 и 49 година старости. Просечна старост запослених је 48 година.

Приказ 6: Полна, старосна и образовна структура запослених

У образовној структури предњачи високообразовани кадар. Основном делатношћу бави се 53,3% запослених.

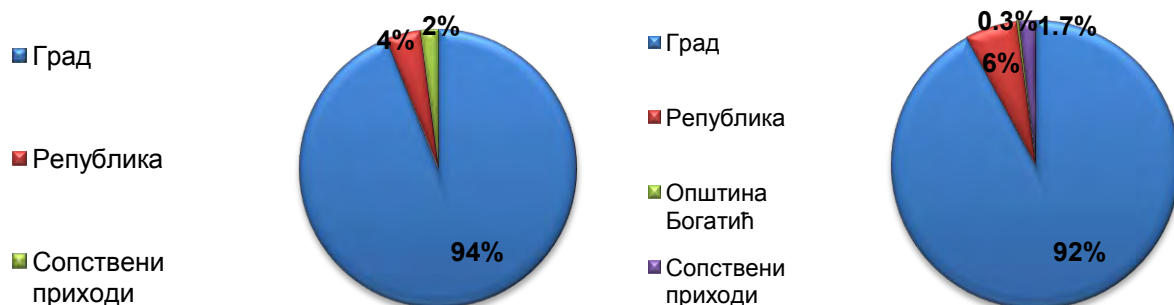
Изузев предавача који по позиву долазе за потребе различитих врста програма, сталних хонорарних сарадника Музеј нема. Такође, не ангажује волонтере ни војнике на одслужењу војног рока.

• Буџет

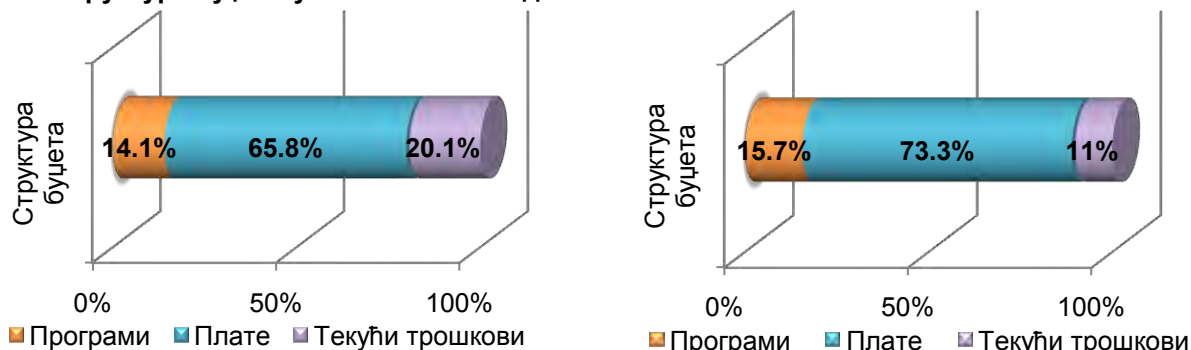
Музеј се највећим делом финансира из градског буџета. Од продаје часописа и улазница успева да обезбеди око 2% средстава у буџету. Укупан буџет Музеја у 2008. години износио је 175.850,54 евра (14.319.826,00 динара), а у 2009. години сума је умањена на 160.780,65 евра (15.102.239,00 динара). Средства за реализацију програма увећана су и то са 24.878,30 евра (2.025.885,00 динара) у 2008. години на 25.236,23 евра (2.370.457,00 динара) у 2009. години.

³ Подаци о броју публике у 2009. години према типу програма, нису били доступни тиму Завода.

Приказ 7: Извори финансирања Музеја у 2008. и 2009. години

Приказ 8: Структура буџета у 2008. и 2009. години

Последња инвестициона улагања у Музеј дошла су 2008. године из касе града Шапца, а била су усмерена на заштиту објекта и то у износу од 1.110.482,00 динара.

Табела 4: Последња инвестициона улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Заштита	Буџет града Шапца	2008.	13.636,95	1.110.482,00

Као приоритетне инвестиције у Музеју наводе израду нове столарије на згради Музеја и израду нове поставке.

- **Техничка опремљеност**

Установа располаже са десет компјутера и има приступ интернету, али компјутери нису умрежени. Музеј нема фотолабораторију, јер се у потпуности прешло на дигиталну технологију.

- **Проблеми**

Као један од главних проблема у Музеју истичу проблем простора, односно да је неопходно обезбедити адекватне услове за депоновање музеолошког материјала. Решење проблема виде у изградњи анекса зграде у којем би били смештени депои, конзерваторска радионица, коју музеј сада нема, као и музејска библиотека. Што се техничке опремљености тиче, сматрају да је потребно више новца како би се постигао задовољавајући ниво. Новац је такође проблем када је у питању организација озбиљних програма, па из Установе предлажу да би било пожељно када би, поред већ добијених средстава за програме, код градске управе, током године било омогућено да конкуришу за додатна средства на основу пројекта. С обзиром на то да садашња структура не задовољава у потпуности потребе Музеја, директор Установе наводи да је потребно систематизовати нова радна места и примити кадрове који недостају као што су библиотекар, конзерватор, педагог и особа задужена за маркетинг и односе са јавношћу.

Библиотека Шабачка

Библиотека је основана као Читалиште шабачко 1847. године. Првобитно је била читаоница и књижница, а затим је постала библиотека. Најпре је имала статус окружне, затим општинске библиотеке, док је данас матична библиотека за Мачвански округ, а задужена је и за заштиту старе и ретке књиге. Материјални трагови прве шабачке библиотеке нису сачувани. Зграда је изгорела 1914. године у нападу на Шабац, а обновљена је 1928. године када је основана Шабачка народна књижница и читаоница (ШНКЧ). Током Другог светског рата Библиотека је остала нетакнута. Библиотека функционише кроз следећа одељења:

- ✓ Позајмно одељење за децу,
- ✓ Позајмно одељење за одрасле,
- ✓ Завичајно одељење,
- ✓ Одељење периодике,
- ✓ Одељење стране књиге,
- ✓ Матичну службу.

• **Просторни капацитети**

Библиотека се налази у згради Владичанског двора саграђеној 1854. године која је проглашена спомеником културе и има 1.480 м². Простор користи без надокнаде. С обзиром на то да је зграда коју користи веома старо здање, као и на недостатак простора, 2006. године је започета изградња анексне зграде површине од 702 м². По завршетку радова планирано је да у њој буду смештене периодика, завичајно одељење и дечје одељење чиме ће Библиотека решити постојећи проблем простора. Библиотека има читаоницу капацитета 50 места и књиговезницу. Поседује и простор величине 160 м² са 100 места у коме се одржавају изложбе, сценско-музички програми и књижевне вечери.

Објекат има обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

• **Фонд**

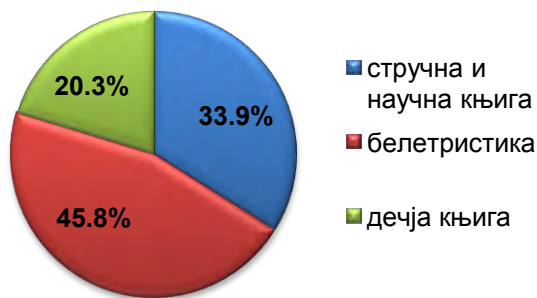
Библиотека располаже са око 175.000 монографских публикација тј. књига које су на српском језику. Последња ревизија фонда урађена је 2001. године, а у току је нова. Библиотека шабачка располаже и са 175 наслова периодике (87 новинских наслова и 88 наслова часописа). У периоду од 2004. до 2009. године Библиотека је фонд допунила са 23.717 књига што је у просеку 3.952 књиге годишње. Година 2009. донела је највећи број издања – 5.290.

Што се тиче структуре фонда, библиотека располаже са 55.127 стручне и научне јединице, 80.200 издања белетристике и 35.500 дечјих публикација.

Установа има електронску базу података у оквиру Бисис (BISIS) програма.

До сада је дигитализовано 7.000 страница из Завичајног фонда, од чега је 1.500 дигитализовано током 2009. године.

Приказ 9: Структура фонда према типу публикације

Од 2007. до 2009. године Библиотека је извршила откуп 13.070 књига у вредности од 76.381,40 евра (6.500.630,00 динара – 56.700,41 евра, односно 4.825.630,00 динара добијено је од Града, а 19.681,00 евра, односно 1.675.000,00 динара од Републике).

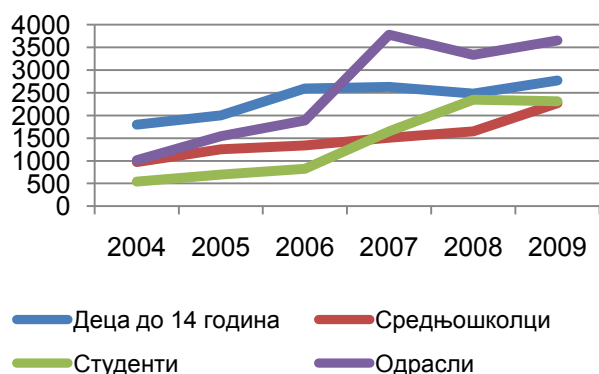
• Програми, публика и корисници

Установа, закључно са 31.12.2009. године има 11.011 чланова, односно 8,96% од укупног становништва Шапца. У периоду од 2004. до 2008. године међу члановима библиотеке највише се повећао број студената – са 540 у 2004. години на 2.349 у 2008. години. У 2009. години долази до благог пада у тој категорији читалаца док се тренд раста у осталим категоријама младих наставља.

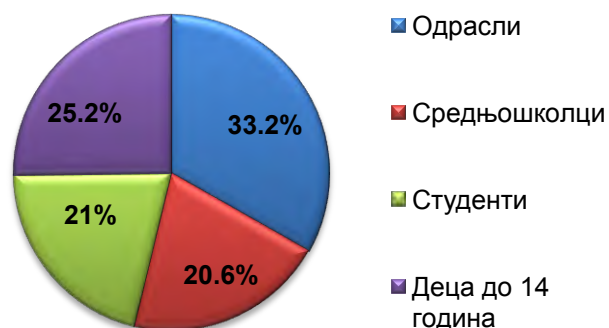
Табела 10: Број корисника у периоду од 2004. до 2009. године

	Број уписаних корисника					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Деца до 14 година	1798	2001	2596	2632	2482	2772
Средњошколци	971	1252	1342	1508	1650	2270
Студенти	540	695	824	1649	2349	2315
Одрасли	1011	1542	1890	3778	3334	3654
Укупно	4320	5490	6652	9567	9815	11011

Приказ 11: Тенденција кретања броја корисника од 2004. до 2008. године

Приказ 12: Структура корисника у 2009. години

Библиотека у Шапцу организује и посебне програме као што су књижевне вечери, изложбе књига и некњижне грађе. Годишње се одржи шест до осам књижевних вечери и пет ликовних изложби. Када су изложбе слика у питању одабир пријављених врши Савет Библиотеке који броји три члана - један запослени у библиотеци и два академска сликара. Принцип је да сваки сликар остави по једну слику па на тај начин Установа формира своју збирку. Изложбе се одржавају у холу библиотеке, а замисао је да се у оквиру нове зграде, када буде завршена, одреди простор за изложбе.

Уз то, Установа се бави и анимативним радом са предшколском и школском децом у оквиру Клуба младих библиотекара-истраживача *Библио* (у периоду од 2004. до 2008. године), тематског клуба и школе креативног писања за ученике основних школа. Укључена је у пројекат *Шабац-град знања* у оквиру којег нуди програме ученицима основних и средњих школа.

Две главне манифестације које Библиотека организује су *Дани књиге* и *Дан Библиотеке*.

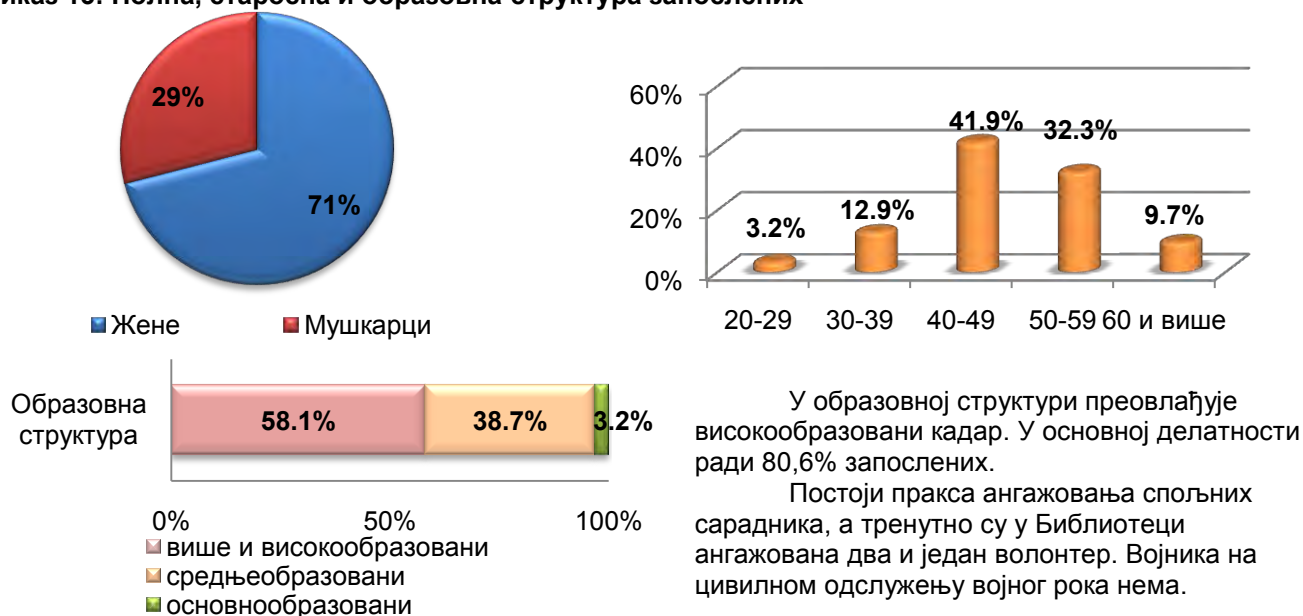
Библиотека наплаћује чланарину и то 600 динара за одрасле чланове, док је породична 1.000 динара, а попуст имају ђаци, студенти и пензионери и њихова чланарина износи 550 динара. За ученике првог разреда основне школе чланарина је бесплатна.

Установа се не бави истраживањем потреба корисника.

• Кадрови

У установи ради 31 запослени, а већина су жене. Просечна старост запослених је 47 година, а што се старосне структуре тиче доминирају особе између 40 и 49 година старости.

Приказ 13: Полна, старосна и образовна структура запослених

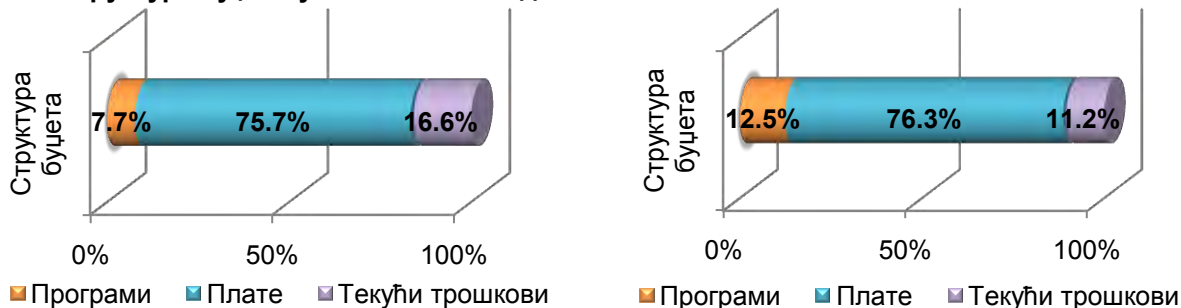
• Буџет

Највећи део финансија Библиотеке долази из касе Града Шапца, одређена средства добија и од Републике, а део су сопствени приходи. Укупан буџет у 2008. години износио је 573.271,58 евра (46.682.537,00 динара). Уколико се из буџета изоставе средства намењена изградњи анекса библиотеке, буџет Библиотеке у 2008. години износио је 327.182,30 евра (26.643.044,00 динара). У 2009. години буџет је умањен и износио је 294.418,27 евра (27.654.914,00 динара), али се удео програма у буџету повећао за скоро 5%.

Приказ 14: Извори финансирања у 2008. и 2009. години

Приказ 15: Структура буџета у 2008. и 2009. години

Када су инвестиције у питању, улагања у периоду од 2007. до 2009. године усмерена су на изградњу анекса Библиотеке. За те потребе у неколико наврата добијена су средства од Министарства културе и

града Шапца у укупној вредности од 348.787,34 евра (29.684.419,00 динара). У тој суми Министарство је учествовало са 116.115,72 евра (9.882.319,00 динара), а град Шабац са 232.671,62 евра (19.802.100,00 динара).

Табела 11: Последња инвестициона улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Градња анексне зграде	Министарство културе	2007.	75.037,33	6.000.000,00
Градња анексне зграде	Град Шабац	2007.	38.154,97	3.050.879,00
Градња анексне зграде	Министарство културе	2008.	47.675,71	3.882.319,00
Градња анексне зграде	Град Шабац	2008.	198.413,58	16.157.175,00
Градња анексне зграде	Град Шабац	2009.	74.437,86	6.992.000,00

Приоритетна инвестициона улагања, како наводе у Библиотеци, и даље су анексна зграда и опрема за исту.

- **Техничка опремљеност**

Библиотека има електронску базу података у оквиру Бисис програма. Лисни каталог се више не користи. Поседује 29 компјутера и 10 штампача.

- **Проблеми**

Један од главних проблема Установе јесте мањак простора за смештај књижног фонда. Недостатак простора за периодику биће решен изградњом првог наменског простора за библиотеку, која је у току. У погледу техничке опремљености, потребно је унапредити мрежу и интернет конекцију, а неопходна су и четири рачунара и два штампача. Проблем финансирања представници Библиотеке виде у недовољним и нередовним средствима за програме и материјалне трошкове, а како би се дошло до повећања средстава за програме, сматрају да је потребна другачија прерасподела средстава у локалној самоуправи као и учешће приватног власништва ослобођеног пореза. Уз то истичу да је потребно запослити још високообразованих кадрова. Што се проблема у вези са програмима тиче, сматрају да је највећи тај што средње школе и остале установе културе нису заинтересоване за сарадњу.

Међуопштински историјски архив Шабац

Почеци Архива у Шапцу датирају из 1939. године када је радио у оквиру Музеја. Званично је основан 1952. године као Државна архива Шабац, која 1958. године мења назив у Државни архив среза Шабац. Јула 1961. године постаје Историјски Архив Шабац, а од 1977. године добија статус међуопштинског архива који је надлежан за подручје осам општина Мачванског округа: Богатић, Владимирци, Коцељева, Крупањ, Лозница, Љубовија, Мали Зворник и Шабац. Организациона структура Архива састоји се из три службе:

1. Службе за заштиту и преузимање архивске грађе,
2. Службе за сређивање, обраду и коришћење архивске грађе
3. Службе општих послова.

- **Просторни капацитети**

Архив се налази у згради старе болнице, објекту из 1865. године, која је проглашена спомеником културе од великог значаја и у власништву је Установе. Захваљујући опсежним радовима на реконструкцији и адаптацији објекта средствима из буџета Града и Министарства културе, зграда Архива је проширена и 2008. године је стекла услове за рад. Установа сада располаже са 1.200 м², од чега 800 м² заузимају депои,

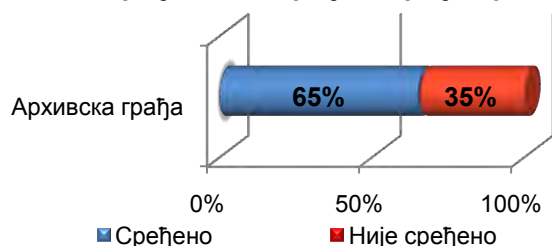
278 м² је површина канцеларијског простора, читаоница је 52 м² и има 40 места за седење, а галеријски простор заузима 70 м² и 100 места за стајање.

Установа нема прилаз за особе са инвалидитетом.

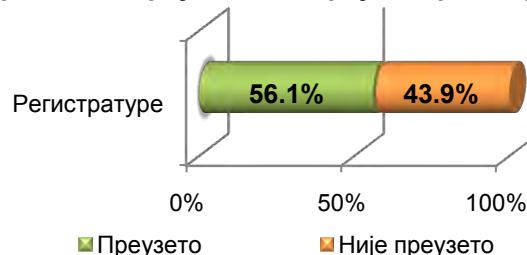
• Фонд

Архив поседује 2.000 м архивске грађе обухватајући период од 1805. до 2008. године, од чега је сређено 1.300 дужна метра. Од 467 евидентираних регистратура, код 262 је извршено преузимање. Архив располаже са 342 фонда и збирки, од којих је 33 фонда од великог и 30 од изузетног значаја. Укупно је сређено 244 фондова и збирки. До сада је микрофилмовано 2% архивске грађе, док дигитализација још увек није започета.

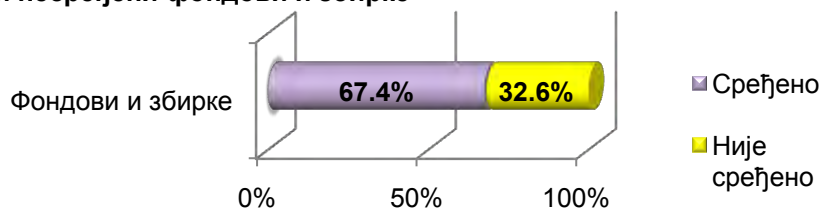
Приказ 15: Сређена и несређена грађа Архива

Приказ 16: Преузете и непреузете регистратуре

Приказ 17: Сређени и несређени фондови и збирке

• Програми и корисници

У 2008. години кроз Архив је прошло 24 истраживача у току 75 истраживачких дана, а 2009. године број истраживача порастао је на 31 током 86 истраживачких дана.

Поред редовних активности Установа повремено организује изложбе, радионице, трибине и књижевне вечери. Током 2009. године у Архиву је организовано девет изложби. Од тог броја Архив је представио четири стручне изложбе из својих фондова, једну ликовну и једну вајарских радова док се за преостале три изложбе радило о уступању простора другим актерима културе.

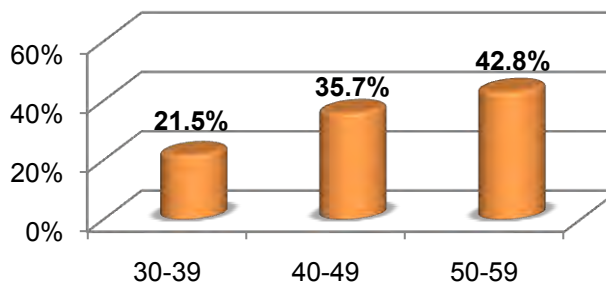
Установа организује и летњу школу за младе са циљем да се ђацима приближи рад архива и архивска делатност, а укључена је и у пројекат *Шабач – град знања* у оквиру којег нуди занимљиве програме младима. Такође, учествује и у манифестацији *Ноћ музеја*.

У оквиру Архива постоје галеријски простор и читаоница. За своје програме не наплаћује улаз, а радно време је од 07.30 до 15.30 часова, с тим да дежурство траје до 19 часова.

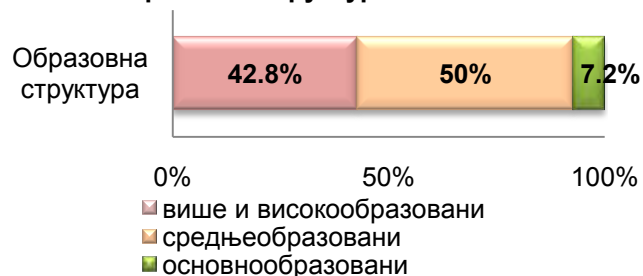
• Кадрови

Архив има 14 запослених и преовлађују жене. Просек година запослених је 47, а преовлађују кадрови између 50 и 59 година старости.

Приказ 18: Полна и старосна структура запослених

Приказ 19: Образовна структура запослених

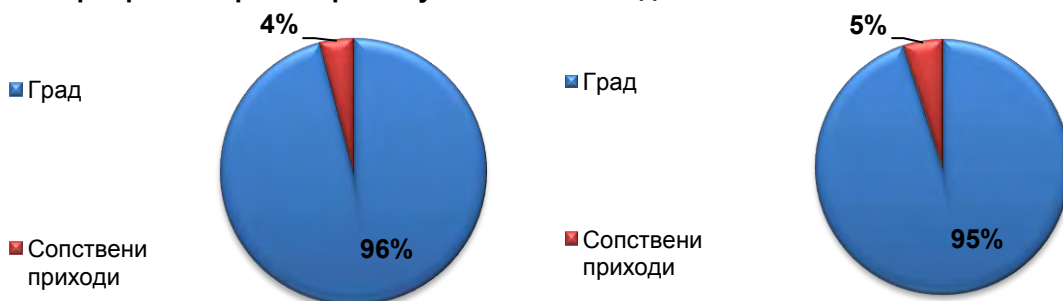
Када је о образовној структури реч, у Архиву је најзаступљенији средњеобразовани кадар, док у основној делатности ради 71,4% запослених.

Установа не ангажује спољне сараднике, нема волонтере ни војнике на цивилном одслужењу војног рока.

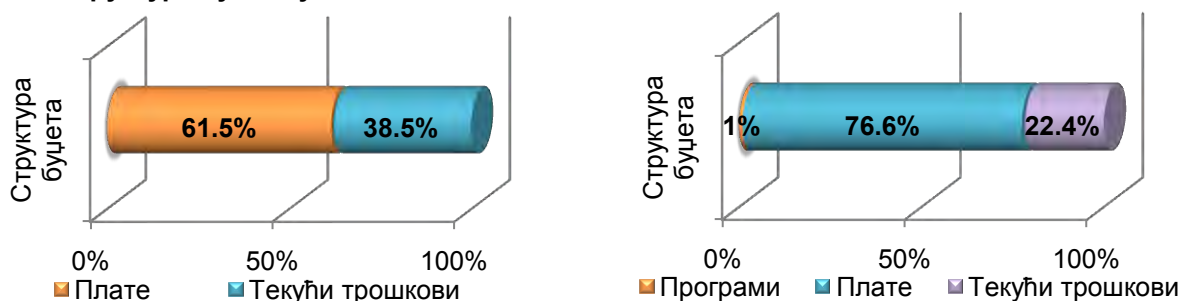
• Буџет

Архив се финансира једино из Градског буџета и сопствених прихода. Остале општине чије територије Установа покрива не партиципирају у њеном финансирању. Укупан буџет у 2008. години био је 160.350,72 евра (13.057.648,00 динара), а у 2009. години 133.336,50 евра (12.524.391,00 динара). Архив 2008. године није добио средства за реализацију програма, а у 2009. години та су средства била мала и износила су 1.369,89 евра (128.675,00 динара).

Приказ 20: Извори финансирања Архива у 2008. и 2009. години

Приказ 21: Структура буџета у 2008. и 2009. години

Последње инвестиционо улагање је реконструкција зграде Архива у коју је у периоду од 2006. до 2008. године уложено 604.881,57 евра (49.500.000,00 динара) од стране града Шапца и Министарства културе.

Табела 12: Последња инвестициона улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Конзервација и адаптација зграде	Министарство културе	2006-2008.	213.847,02	17.500.000,00
Конзервација и адаптација зграде	Град Шабац	2006-2008.	391.034,55	32.000.000,00

Установа није навела приоритетна инвестициона улагања.

- **Техничка опремљеност**

Архив поседује девет рачунара који нису умрежени, а имају приступ интернету. Архив нема опрему за микрофилмовање и дигитализацију због чега је до сада микрофилмовано само 2% архивске грађе, а дигитализација још увек није започета.

- **Проблеми**

У упитнику је наведено да Архив нема проблеме у вези са просторним капацитетима, финансирањем, кадровском структуром, ни програмима. Једини проблем установе је неадекватна техничка опремљеност и то у смислу недостатка рачунарске опреме. У установи наводе да немају довољан број компјутера, а немају ни опрему за микрофилмовање и дигитализацију.

Културни центар Шабац

Културни центар Шабац основан је 1963. године као Дом омладине. Потом је 1991. трансформисан у Дом културе „Вера Благојевић“, а 2002. године добија данашњи назив. Као поливалентна установа Културни центар се бави различитим културним садржајима који су организовани у оквиру пет сцена:

- ✓ ликовну
- ✓ књижевну
- ✓ музичку
- ✓ дечју и
- ✓ трибинску.

- **Просторни капацитети**

Зграда у којој се налази Културни центар у власништву је Установе и то је Дом трговачке омладине из 1906. године, који се налази у средишту града у Јевремовој улици, просторно културно-историјској целини. Установа располаже са 660 м² простора. Састоји се од мале сале у којој се налази Канцеларија за младе (50 места), велике сале која се користи за програмске активности (130 места), галерије, књижаре, таванског простора (који никада није био у функцији), канцеларија, простора од 140 м² који се раније издавао, просторије коју град привремено користи као салу за венчања (од 2001. године) и летње баште.

Постоје и два простора који се дају у закуп (кафић и клуб).

Центар има обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

- **Програми и публика**

Простор Културног центра погодан је за одржавање изложби, музичко-сценских програма и филмских пројекција.

Табела 13: Приказ броја и посећености програма Културног центра током 2008. и 2009. године

	Наступи у установи		Посећеност	
	2008	2009	2008	2009
Изложбе	30	31	Н.п.	7.000
Представе	15	6	Н.п.	950
Културно-уметничко друштво	1	0	Н.п.	-
Различити музички програми	15	3 (само хорови и оркестри)	Н.п.	450
Пројекције филмова	-	10	-	120
Трибине, предавања, књижевне вечери	52	32	Н.п.	2.850

Нема података

Током 2009. године Центар је организовао и 30 дечјих програма које је посетило око 5.000 деце. Установа организује и манифестације: *Ускршњи рок маратон*, Фестивал детета *Дечје царство* поводом међународног Дана детета 1-3. јуна и Ликовну колонију *Мишар* заједно са Задужбинским друштвом *Први српски устанак*. Културни центар је организатор и *Savacium classic fest-a*, фестивала класичне музике.

Једном годишње одржавају се изложбе икона (у мају), цртежа (у јуну), малог формата (у августу) и акварела (у октобру). У новембру се годишње смењују бијеналне изложбе актова и портрета. Галерија Центра, осим за изложбе, користи се и за продају слика, графика, цртежа и предмета примењене уметности, а сарађује са уметницима не само из Шапца, већ и из других градова Србије. Галерија има Савет, а конкурс за самосталне изложбе отворен је током новембра.

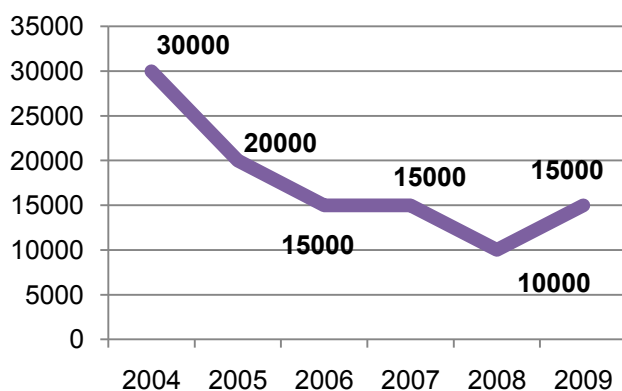
Установа организује годишњу доделу књижевне награде "Лаза К. Лазаревић" за најбољу необјављену српску приповетку, а сваке пете године објављује се књига награђених приповедака. У оквиру издавачке делатности годишње се објави од два до пет наслова, најчешће шабачких аутора.

Трибине са актуелним темама из различитих области, намењене различитим старосним групама, организују се једном месечно.

Установа реализује пројекат „Дечји културни центар“ који обухвата: школу цртања и сликања, едукативне играонице, креативне радионице, пројекције цртаних филмова, дечју ликовну колонију, осликавање просторија у којима бораве деца, позоришне представе и др. Програми у оквиру дечје сцене се, поред простора Културног центра, одржавају и у вртићима на подручју Шапца, као и на дечјем одељењу Опште болнице.

У оквиру Центра функционишу и: школа сликања, балетски и рецитаторски студио, а сваке године организује се Општинска смотра рецитатора.

Приказ 22: Тенденција кретања броја публике у периоду од 2004. до 2009. године

Подаци показују да од 2004. године, када је установу посетило 30.000 људи, долази до наглог пада броја посетилаца, што у Културном центру објашњавају губљењем континуитета у извођењу програма који су имали сталну публику. Током 2008. године установу је посетило 10.000 људи, након чега се у наредној години број посетилаца увећао за пет хиљада.

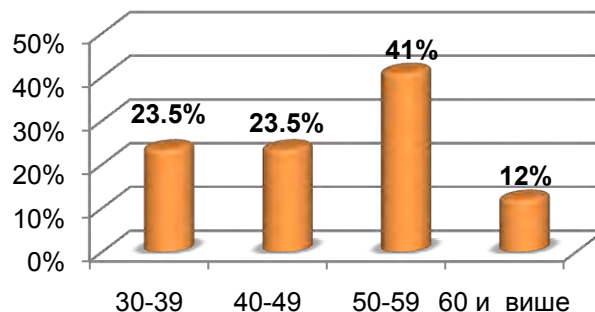
За своје програме Културни центар Шабац не наплаћује улазнице.

До сада у Центру нису практикована истраживања потреба публике. Културни центар је једина установа у Шапцу која не документује своје активности.

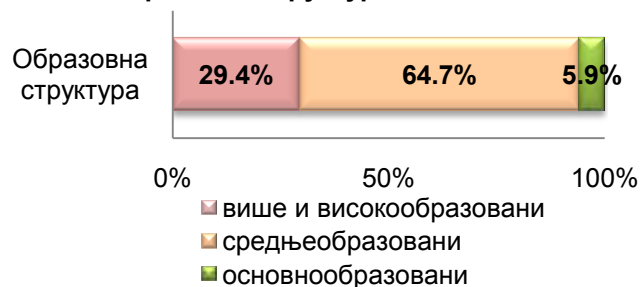
• Кадрови

У Културном центру је 17 људи запослено на неодређено време, од чега је у програмском делу ангажовано четворо (23,5%). Полна структура показује да преовлађују жене, а старосна да преовлађују кадрови од 50 до 59 година. Просек година запослених је 47.

Приказ 23: Полна и старосна структура

Приказ 24: Образовна структура запослених

Квалификациона структура Културног центра показује да је доминантна средња стручна спрема. Установа ангажује два хонорарна сарадника, док волонтере и војнике на цивилном одслужењу војног рока не ангажује.

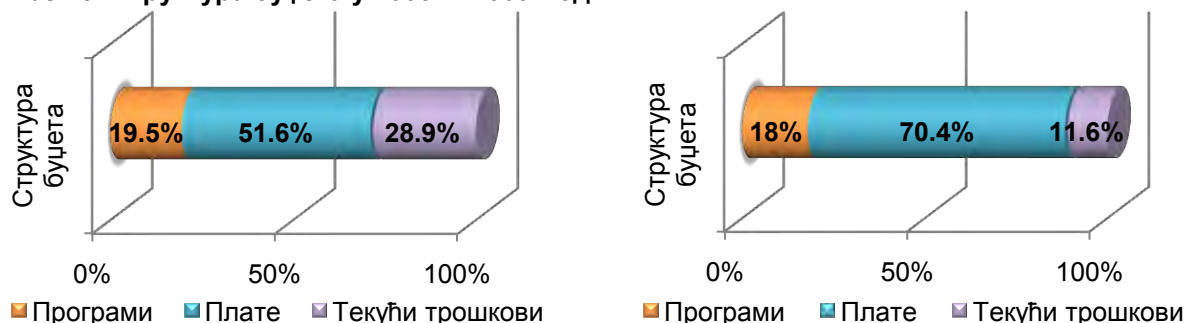
• Буџет

Укупан буџет Културног центра у 2008. години износио је 215.172,05 евра (17.521.847,00 динара). У 2009. години, међутим, дошло је до његовог умањења, тако да је износио 163.437,38 евра (15.351.788,00 динара). Извори финансирања у 2008. и 2009. години су градски буџет и приходи остварени изнајмљивањем простора, као и зарадама у књижари и галерији, с тим да се учешће града у 2009. години смањило за 5%, а сопствени приходи увећани су у истом проценту. За програме је током две године у просеку издвојено 18,7%.

Приказ 25: Извори финансирања у 2008. и 2009. години

Приказ 26: Структура буџета у 2008. и 2009. години

У Установи не наводе приоритетна инвестициона улагања.

• Техничка опремљеност

Културни центар Шабац располаже са осам компјутера који нису умрежени. Имају приступ интернету. У оквиру заједничког пројекта са невладином организацијом „Светлост“ Културни центар је добио опрему неопходну за рад (озвучење, пројектор, рачунаре...) од IRD-a (*International Relief and Development*) у оквиру USAID-овог CRDA програма (*Community Revitalization through Democratic Action*).

• Проблеми

Из Установе истичу да имају проблем са недостатком простора, односно да би им користило када би им се вратила просторија коју Град сада користи као салу за венчања. Такође наводе да постоји проблем са техничком опремљеношћу и да је потребно још звучника, разгласа и друге опреме. Проблем финансирања који Установа истиче односи се на програме и недостатак новца за организацију истих. Што се тиче кадрoвске структуре наводе да ју је потребно допунити менаџером у култури.

Дом културе Прњавор

Дом културе у Прњавору једини је активан дом културе у насељеним местима на територији Шапца. Основан је почетком 20-тих година прошлог века, а рад је обновио у априлу 2001. године.

Установа у свом саставу има четири секције:

- ✓ фолклорни ансамбл
- ✓ аматерско позориште
- ✓ ликовну колонију и
- ✓ књижевне вечери.

• Просторни капацитети

Зграда Дома културе саграђена је 1948. године и има укупну површину од 890 м². Велика сала површине 300 м² (капацитета 290 седишта) користи се за позоришне представе и свечаности. Простор за изложбе је површине 144 м².

Током 2006. и 2007. године извршена је адаптација и реконструкција зграде Дома културе, средствима из републичког буџета (Министарства културе и Министарства трговине и туризма у укупном износу од 6.400.000 дин) и буџета Града Шапца (2.500.000 дин).

Дом културе нема обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

• Програми и публика

Активности Дома културе усмерене су на неговање аматеризма кроз његове четири главне секције. Програми су посебно оријентисани на популацију деце и младих, док се за остале старосне групе не организују посебно прилагођени садржаји.

Фолклорна група, која броји 150 чланова, састоји се од првог, припремног и дечјег ансамбла. Први ансамбл на репертоару има 15 кореографија, вежба два пута недељно и поред наступа у Србији, у 2009. години добили су позив за гостовања у Грчкој и Немачкој.

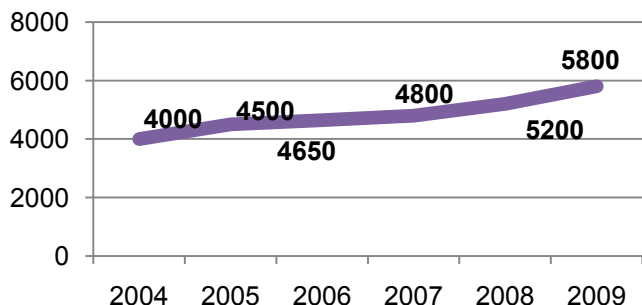
Табела 14: Приказ броја и посећености програма Дома културе у 2008. и 2009. години

	У установи				Ван установе			
	Наступи		Посећеност		Наступи		Посећеност	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Изложбена галерија	13	12	90	560	7	6	50	420
Представе	5+10 гостују- ћих	7+6 госту- јућих	1.000/ 1.000	1.000/ 600	10	6	2.000	2.000
Наступи КУД-ова	8+6 гостују- ћих	8+5 гостују- ћих	3.000/ 1.000	3.200/ 2.200	15	12	6.000	5.200
Биоскопске пројекције	8	-	9253	8108	-	-	-	-
Трибине, предавања, књижевне вечери, радионице	5	5	90	300	-	-	-	-

Ансамбли имају заједнички годишњи концерт, а редовно појединачно наступају за Видовдан и Божић, као и у школи у Прњавору за Светог Саву и Дан школе.

Дом културе је од 2003. године организатор Ликовне колоније *Дрина* чији је покровитељ град Шабац. Такође, организатор је и Ускршње манифестације.

Приказ 27: Тенденција кретања броја публике у периоду од 2004. до 2009. године

Од 2004. до 2009. године, број посетилаца у Установи се континуирано повећава.

За своје програме, Дом културе наплаћује улазнице у просеку 150 динара, док попуст имају деца.

Установа не практикује истраживања потреба публике, али документује активности.

• Кадрови

У Дому културе Прњавор у сталном радном односу је четворо запослених. Полна структура је у корист мушкараца, а старосна показује да доминирају кадрови од 30 до 39 година. Просек година запослених је 33, што Установу ставља на прво место као најмлађу у Шапцу.

Приказ 28: Полна, старосна и образовна структура запослених

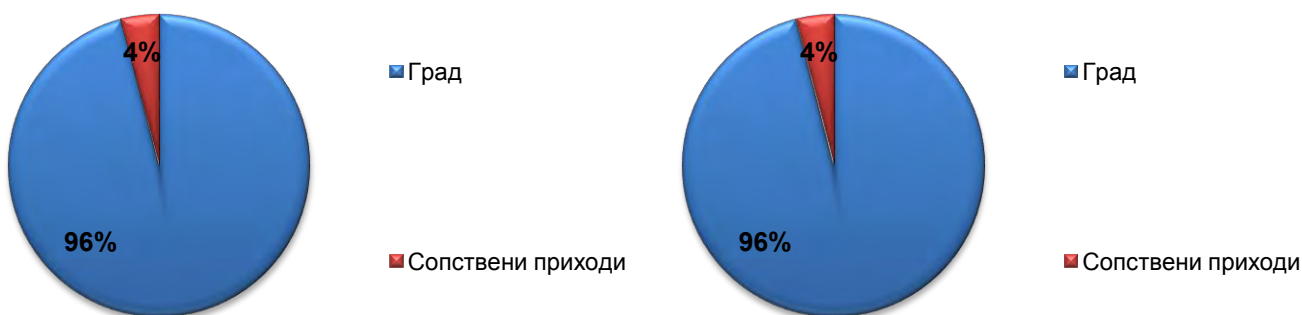
Троје од четворо запослених имају средње образовање.

Установа ангажује два хонорарна сарадника и девет волонтера.

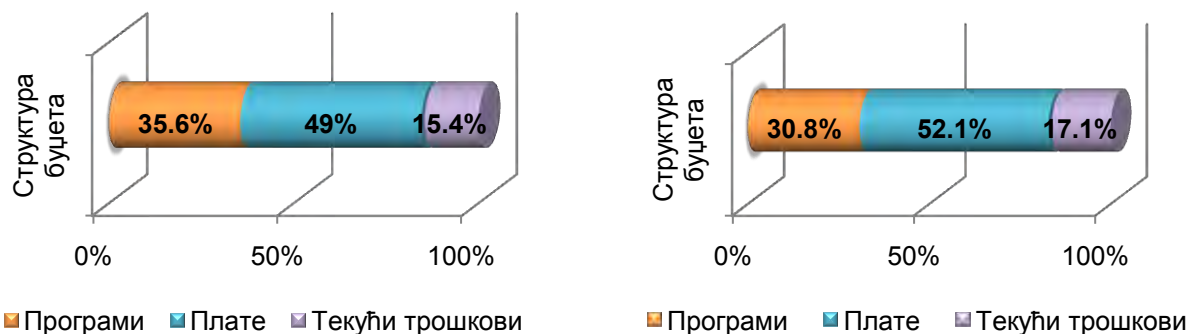
• Буџет

Када је реч о редовном финансирању Установе, она је готово у потпуности на буџету града Шапца. Укупан буџет установе у 2008. години износио је 41.224,68 евра (3.357.000,00 динара), док је у 2009. години умањен на 40.767,62 евра (3.829.331,00 динара). Структура буџета у 2009. години није значајно промењена у односу на 2008. годину.

Приказ 29: Извори финансирања у 2008. и 2009. години

Приказ 30: Структура буџета у 2008. и 2009. години

Табела 15: Последња инвестициона улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Завршетак радова на реконструкцији зграде	Град Шабац	2007.	31.265,55	2.500.000,00
Уградња грејања на електричну енергију	Град Шабац	2008.	6.127,83	499.000,00
Куповина народне ношње	Град Шабац	2009.	2.899,21	272.325,00
Куповина кофера за народну ношњу	Град Шабац	2009.	814,43	76.500,00
Набавка полица за смештај ношње	Град Шабац	2009.	212,92	20.000,00

Од инвестиционих улагања из Установе као приоритет истичу реконструкцију додатне сале Дома културе.

- **Техничка опремљеност**

Дом културе поседује два компјутера, два ласерска штампача и приступ интернету. Сцена је опремљена са 15 рефлектора.

- **Проблеми**

Из Установе истичу да имају проблем са недостатком простора и исказују потребу за додатном салом за извођење проба, па предлажу адаптирање просторије која је враћена на коришћење Дому културе. Што се техничке опремљености тиче наводе да су им потребни рефлектори за аматерско позориште и дигитална камера. Такође, проблем им представља и недостатак финансијских средстава за финансирање програмских активности.

Шабачко позориште

Позоришни живот у Шапцу има богату традицију. Прва записана позоришна представа у Србији изведена је у шабачком крају, у селу Накучанима јула 1833. године. У самом граду Шапцу прва позоришна представа *Светислава и Милева* Јована Стерије Поповића одиграна је 1840. године, те се та година узима за почетак позоришног живота у Шапцу и налази на грбу Позоришта. Прво професионално позориште у Шапцу основано је 1906. године, а данашње је званично основано 1945. године. Током своје историје Позориште је носило више назива, а од 2003. године носи Шабачко позориште. Данас своје

активности одвија кроз две сцене у оквиру којих се организује и дечји програм:

- ✓ Велику и
- ✓ Малу

• Просторни капацитети

Позориште је смештено у згради Занатског дома, која датира из 1934. године. С обзиром на старост и стање здања површине 2.349,68 м², 2006. године приступило се адаптацији и реконструкцији зграде (крова, купатила, канцеларија, сале и фоајеа), што је сад у завршној фази. Простор није у власништву Позоришта већ је уступљен без накнаде.

Велика сцена је површине 84 м², а број места у гледалишту је 320. Мала сцена је површине 20 м² са 100 места у гледалишту.

У Позоришту постоји столарска, браварска и кројачка радионица.

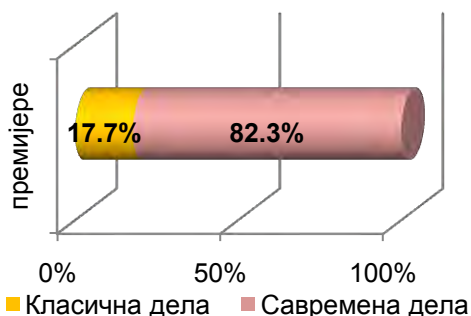
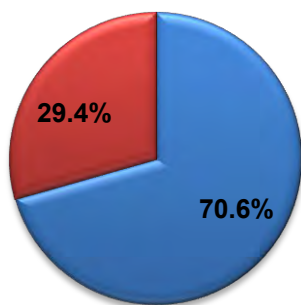
Установа има обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

• Програми и публика

У периоду од 2005. до 2008. године позориште је имало 17 премијера, од чега је 12 према делима домаћих писаца, а пет према делима страних писаца. На годишњем нивоу Позориште у просеку изведе пет премијера, а у свом раду више је окренуто делима домаћих савремених писаца, него делима страних писаца. У сезони 2009/2010. број планираних премијера по текстовима домаћих и страних писаца је изједначен.

Приказ 31: Број премијера у периоду од 2005. до 2008. године и удео према врсти дела које се обрађује

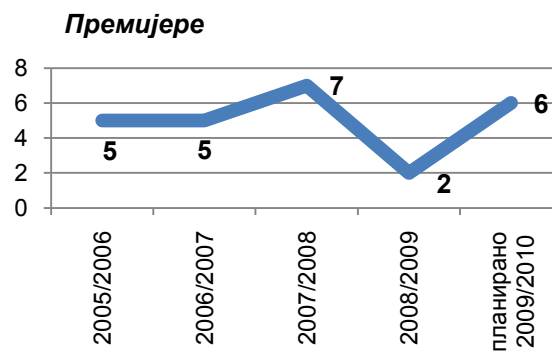
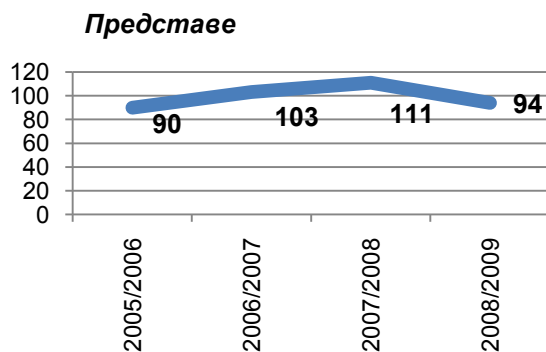
- Број премијера по текстовима домаћих писаца
- Број премијера по текстовима страних писаца

У сезони 2008/2009. године због опсежне реконструкције, Позориште није радило до маја 2009. године, те је урадило само две премијере. У сезони 2009/2010. планирано је шест премијера.

У периоду од 2005. до 2008. године број представа је континуирано растао, а одиграно је укупно 304 представе. У последњој сезони број представа је смањен на 94 због радова на згради позоришта, али се зато увећао број гостовања Позоришта.

Приказ 32: Тенденција раста броја изведених представа и премијера у последње четири сезоне

Када је реч о гостовањима, у протекле четири сезоне Шабачко позориште гостовало је у градовима Србије 75 пута, а на гостовања се ишло и у Тузлу, Сарајево и Бијељину. Са друге стране у Позоришту је одиграно 165 гостујућих представа, од чега је 23 представе одиграла Независна драмска асоцијација

„Весело мајмунче“, и 13 Сцена „Маска“ из Шапца. Приметно је да, због реновирања зграде Позориште које је радило до маја 2009. године, број гостовања у сезони 2008/2009 расте, а опада број гостујућих представа.

Приказ 33: Број гостовања и гостујућих представа током четири сезоне

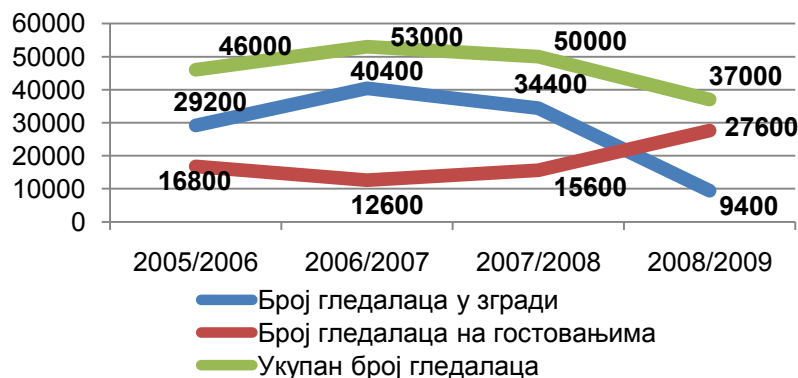
Уторком и четвртом се играју представе ансамбла Шабачког позоришта, док је среда резервисана за дечје представе. Годишње, Позориште у просеку припреми једну представу за децу и једну новогодишњу.

Установа је укључена и у манифестацију *Ноћ музеја* и у пројекат *Шабац-град знања* у оквиру којег нуди низ радионица: *Све тајне позоришта* где ученици имају прилику да се упознају са процесом настанка представе; *Говор тела* у оквиру које, користећи музику, поезију и прозу, ученици уче да реагују кроз креативни покрет; *Ко је то иза маске?* где ученици сами креирају своју маску, а потом развију карактер који се налази иза ње и друге.

С обзиром на то да је позоришна сала једина сала у граду која је адекватна за различите, захтевне програме, услови сарадње Позоришта са готово свим актерима којима је сала потребна за своје наступе су обавезујући, а самим тим и отежавајући за Установу. Тако се у великој сали позоришта одигравају најразличитија дешавања, од политичких конвенција, преко музичких и сценских садржаја, до модних ревија.

Укупан број публике током четири сезоне (од 2005. до 2009. године) у згради позоришта је 113.400, што значи да је просек по сезони 28.350 људи. Због реновирања позоришта које је трајало до маја 2009. године, сезону 2008/2009. обележио је пад публике на представама у Шапцу, али је, у складу са тим, Позориште повећало број гостовања, и тако је значајно порастао број гледалаца ван шабачког позоришта.

Приказ 34: Број гледалаца током четири сезоне

Позориште је 2007. године радило истраживање публике као вид сагледавања жеља публике и евалуације програма. Интерно истраживање спроведено је тако што су посетиоци уз улазницу добијали кратак упитник у којем су наводили три представе које највише воле, три представе које би „скинули“ са репертоара и представе које би волели да виде.

Цена улазнице је 400 динара за представе за одрасле, док за дечје представе износи 200 динара. Попуст на куповину улазнице имају ђаци, студенти, пензионери и особе са инвалидитетом.

Позориште организује и представе изненађења за које цена улазнице износи 400 динара до објаве представе, а 500 динара након што се објави.

- **Кадрови**

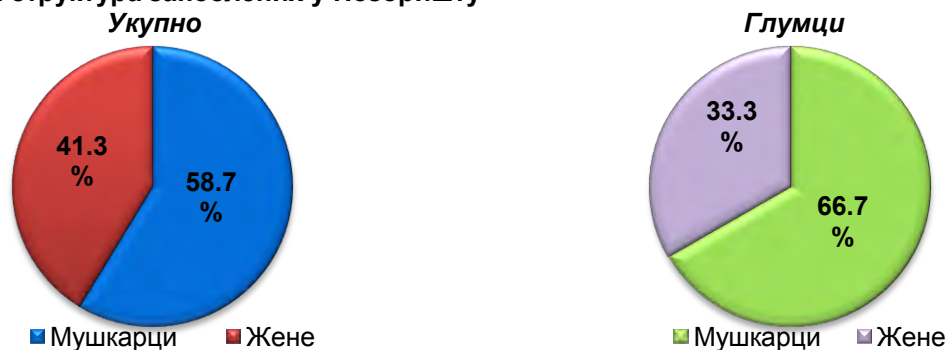
У Шабачком позоришту ради 46 стално запослених, међу којима је 18 глумаца, два уметничка сарадника, седам запослених у техничком сектору и 20 административних радника.

Приказ 35: Структура запослених према занимању у Позоришту

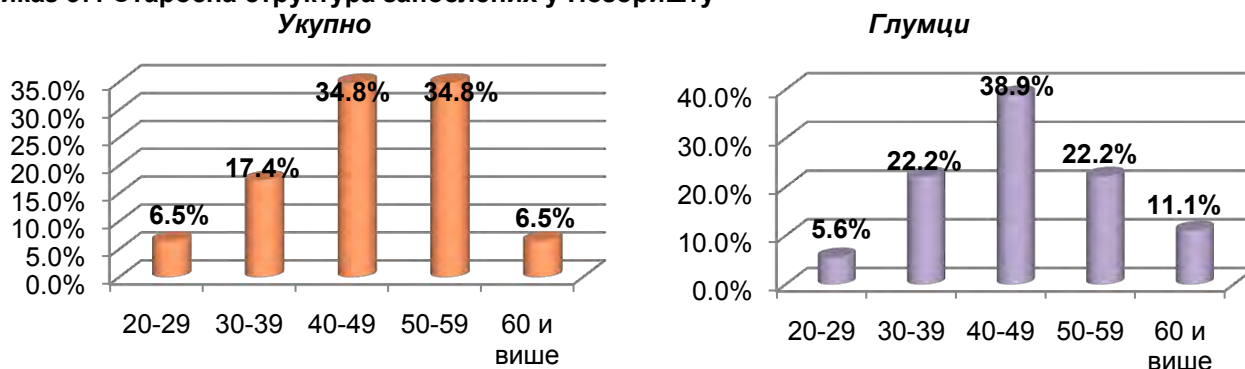
Полна структура указује на то да у Позоришту ради више мушкараца него жена. И у глумачком ансамблу бројнији су мушкарци.

Приказ 36: Полна структура запослених у Позоришту

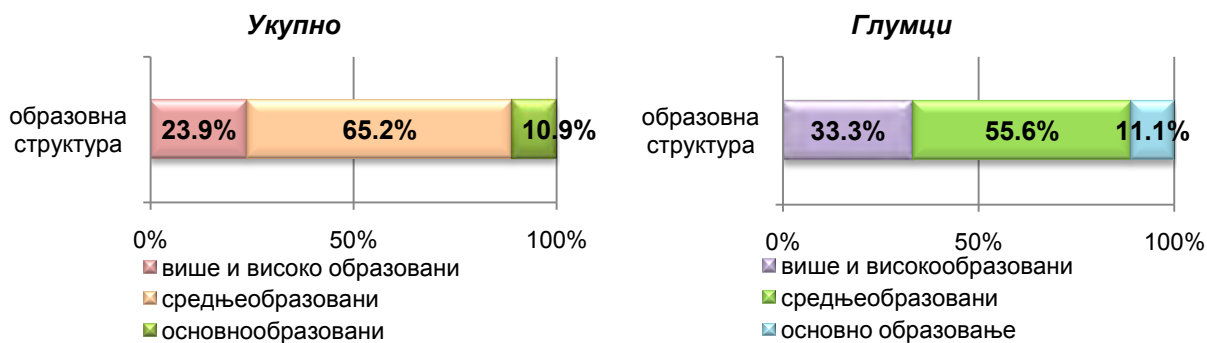
Када је старосна структура у питању, међу глумцима преовлађују запослени старости између 40 и 59 година, а што се тиче свих запослених подједнако су заступљене две старосне категорије: од 30 до 39 и од 40 до 49 година старости. Просек година свих запослених, али и када су само глумци у питању, је 47 година.

Приказ 37: Старосна структура запослених у Позоришту

Образовна структура показује доминантност средњеобразованог кадра. Када су глумци у питању, такође преовлађују средњеобразовани, а има и двоје глумаца са основном школом.

Приказ 38: Образовна структура запослених у Позоришту

Поред стално запослених, Позориште има и три глумца на одређено време и шест хонорарно запослених глумаца, као и пет хонорарно запослених у оквиру администрације.

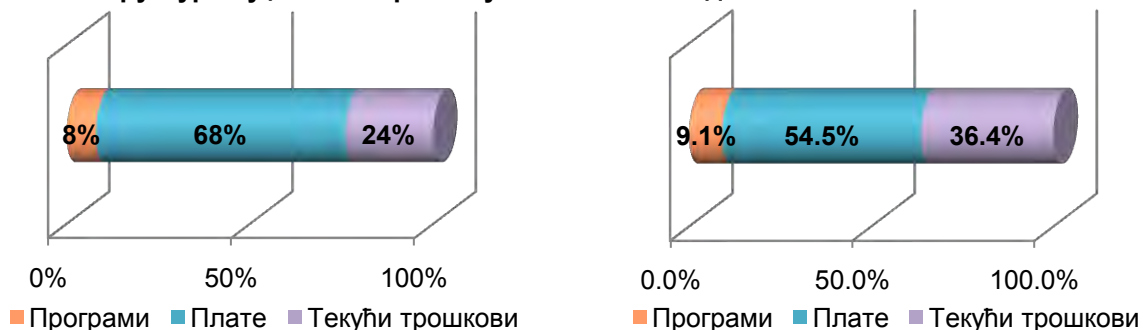
• Буџет

Буџет Позоришта обезбеђује се највећим делом из градске касе. Мали део долази од Републике и сопствених прихода. Укупан буџет за 2008. годину износио је 635.855,28 евра (51.778.840,00 динара), од којих је 49.120,86 (4.000.000,00 динара) било намењено програмима. У 2009. години буџет је увећан и износио је 737.323,83 евра (69.257.344,00 динара). Средства за програме износила су 66.793,92 евра (6.274.000,00 динара).

Приказ 39: Извори финансирања Позоришта у 2008. и 2009. години

Приказ 40: Структура буџета Позоришта у 2008. и 2009. години

Табела 16: Последња инвестициона улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Кров и сала	Град Шабац	2007.	85.982,95	6.875.214,00
Пројекат и сала	Град Шабац	2008.	97.167,94	7.912.560,00
Пројекат и канцеларије	Град Шабац	2009.	144.865,17	13.607.287,00

У установи наводе да су приоритетне инвестиције у наредном периоду завршетак фозајеа, набавка тонске опреме и светлосног парка.

- **Техничка опремљеност**

Установа располаже са осам компјутера који су умрежени и имају приступ интернету.

- **Проблеми**

Када је о техничкој опремљености реч, представници Установе наводе потребу за осавремењивањем тонске опреме. Што се финансирања и програма тиче сматрају да је за програме потребан двоструко већи износ средстава од постојећег. Такође, у вези са кадровском структуром, наводи се да је неопходно запослити десет школованих глумаца, односно постепено сменити оне који одлазе у пензију младим високостручним кадровима. У вези са простором не наводе проблеме.

Удружење ликовних стваралаца Шапца

Удружење ликовних стваралаца Шапца (УЛСШ) основано је као удружење грађана 1971. године, а рад је обновило у новембру 2000. године. Оснивачи су били уметници и ликовни педагози.

Удружење је сервисног карактера и организатор је Пролећне и Годишње сликарске изложбе, ликовних колонија, гостујућих изложби, као и самосталних изложби одабраних уметника. УЛСШ се бави и издаваштвом и предавањима у области уметности, као и уметничким радионицама.

Има преко стотину чланова из различитих земаља – ликовних стваралаца различитих изражајних категорија и степена стручног образовања.

- **Просторни капацитети**

Удружење користи изнајмљен простор погодан за одржавање различитих програма и активности. Међутим, скучен је и није адекватан за одржавање изложби, због чега Удружење користи алтернативне просторе, јер је, не рачунајући излагачке просторе у оквиру установа културе, једина галерија у Шапцу, галерија при Културном центру.

Објекат нема приступ за особе са инвалидитетом.

- **Програми и пројекти**

Главне програмске активности УЛСШ-а манифестују се у три правца:

- ✓ организације изложби
- ✓ организације уметничких колонија и радионица и
- ✓ издаваштво

Током године приреди се неколико изложби различитог карактера. У питању су традиционалне Пролећна и Годишња изложба, али и самосталне и гостујуће изложбе.

Удружење је организатор уметничких колонија *Река пријатељства* и *Токови*, али и уметничких радионица које популаришу одређене уметничке технике и јавно извођење.

Уметнички часописи, каталози и разни информатори о ликовној култури општине Шабац, које Удружење издаје, имају за циљ афирмацију ликовне уметности усмерене ка изабраним циљним групама. Часописи које издаје су: *Визуре*, *Еон* – стрип магазин и *Фокус* – часопис посвећен уметничкој фотографији.

Неколицину пројеката реализовали су у партнерству са институцијама из других сектора, као што су Геронтолошки центар, Водопривредно предузеће, Предшколска установа „Наше дете“, „Медицом“.

Удружење документује своје активности.

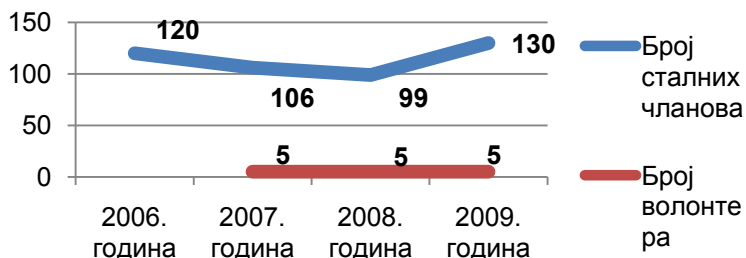
УЛСШ остварује међународну сарадњу са једним бугарским и једним мађарским удружењем ликовних уметника у виду учешћа на њиховим колонијама.

С обзиром на то да је, не рачунајући излагачке просторе у оквиру установа културе, једина галерија у Шапцу, галерија при Културном центру, Удружење се залаже за оснивање Градске галерије. Такође, залаже се и за изградњу комплекса атељеа за младе и заслужне уметнике и изградњу отворених атељеа на обали реке Саве сматрајући да је та локација јако атрактивна. Једно од решења за помоћ уметницима види и у адаптацији напуштених простора или изградњи новог. Адаптација индустријских објеката у атељеа такође долази у обзир.

• Чланство

Од 2006. до 2008. године број сталних чланова био је у паду. Године 2008. било их је 99. Међутим, до краја 2009. године, број чланова порастао је на 130, од чега је две трећине чланова из Шапца и околине, а трећина из Србије и иностранства.

Приказ 41: Број сталних чланова УЛСШ и волонтера

Од 130 чланова, школованих уметника је, према процени председника Удружења, око 60%. Удружење је интернационалног карактера, али језгро чине уметници из Шапца.

Удружење наплаћује чланарину на годишњем нивоу.

УЛСШ није члан нити једне професионалне мреже ни на локалном ни на међународном нивоу.

• Кадрови

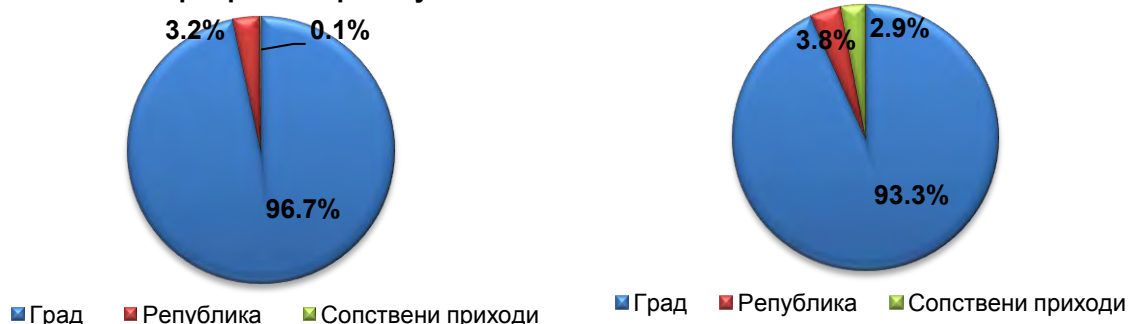
У Удружењу је двоје запослених, с тим да је један ангажован у програмском делу.

Квалификациона структура: један запослени са средњом школом и један с високом. Полна структура је изједначена: један мушкарац и једна жена. Просек година запослених у УЛСШ је 47,5 година. Удружење од 2007. године има пет волонтера на годишњем нивоу.

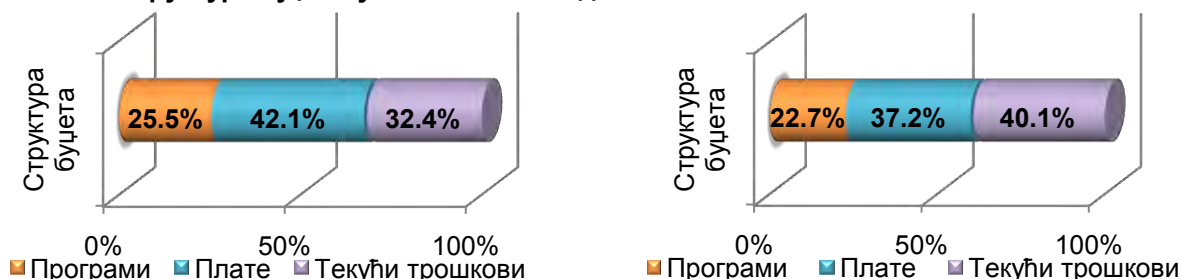
• Буџет

Главни извор финансирања Удружења ликовних стваралаца Шапца је буџет града, затим републички буџет, а остало чине сопствени приходи (зарада од чланарина и улазница за програме). Сопствени приходи Удружења увећали су се у 2009. години. Укупан буџет УЛСШ-а у 2008. години био је 26.416,79 евра (2.151.167,00 динара) од чега је 6.748,19 евра (549.517,00 динара) издвојено за пројектне активности. У 2009. години је за пројекте, од укупног буџета који је износио 25.792,30 евра (2.422.689,00 динара), издвојено 5.855.38 евра (550.000,00 динара).

Приказ 42: Извори финансирања у 2008. и 2009.

Приказ 43: Структура буџета у 2008. и 2009. години

• Проблеми

У Удружењу ликовних стваралаца Шапца не наводе проблеме.

Културно-уметничко друштво „Абрашевић“

Културно-уметничко друштво *Абрашевић* једно је од најстаријих под тим именом у Србији. Основано је 1905. године, као друштво синдикално организованих радника под именом Радничка уметничка група *Абрашевић*.

Данас као удружење грађана окупља све узрасте, негујући традицију и обичаје нашег народа, како у урбаном, тако и у руралном подручју. Учесник је многобројних смотри и фестивала (у земљи и иностранству).

Има преко 500 активних чланова, распоређених у седам секција, а у плану је оснивање драмске (која је већ формално осмишљена), рецитаторске и говорничке секције.

Абрашевић се укључио и у борбу против наркоманије штампавши летке о злоупотреби дрога.

• Просторни капацитети

Друштво располаже простором од 420 м² (од 1993. године користи простор који је био у власништву предузећа *Зорка*, од којег је наследило и фондус након затварања, јер је предузеће имало своје културно-уметничко друштво), а закупац је и простора чији је власник Јавно предузеће Склоништа од 350 м² који користи за пробе.

Из КУД-а наводе да су раније користили и салу Дома синдиката, али након што се плафон срушио, више нема адекватне сале за наступе, јер је сала Позоришта, коју сада користи, мала.

• Фондус и инструменти

Од инструмената поседују хармонике, а сви други инструменти су приватно власништво.

Могућност за набавку нове опреме и ношње види се у успостављању веза са приватним сектором ради спонзорства или донација.

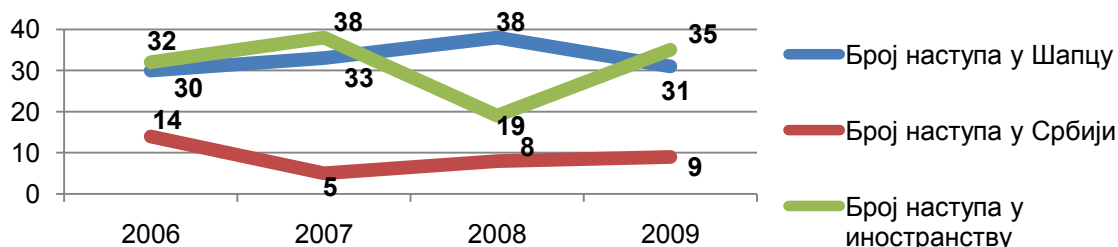
• Наступи и публика

КУД традиционално приређује годишње концерте. С обзиром на недостатак адекватног простора, а велику заинтересованост публике, Друштво је било принуђено да уместо великих годишњих концерата, организује целовечерње концерте по секцијама.

Током четири сезоне Друштво је наступало укупно 292 пута. Током године, Друштво у просеку има 73 наступа, што значи да сваког месеца има око шест. Статистички подаци за четири сезоне показују да КУД у просеку бележи три наступа месечно у Шапцу, један у другим градовима Србије, као и два до три наступа у иностранству.

Уочљиво је да од 2006. до 2009. године, што се броја наступа тиче, већих осцилација по сезони нема, а Друштво све време активно наступа у граду Шапцу. Такође, број наступа у иностранству се у 2009. години удвостручио у односу на претходну сезону.

Приказ 44: Тенденција кретања броја наступа у Шапцу, земљи и иностранству током четири сезоне

Када су наступи у иностранству у питању, Друштво је гостовало у Италији, Швајцарској, Француској, Немачкој, Грчкој, Холандији, Норвешкој, Мађарској, Румунији, Бугарској, Шпанији и Аустрији на бројним међународним фестивалима.

У земљи је освојило бројне награде : *Октобарску награду града Шапца*, *Орден братства и јединства са сребрним венцем*, *Златну плакету Савеза аматера Србије*, *Златну плакету СО Шабац...*, а најтрофејнија секција је фолклорна.

Друштво је члан ЦИОФ-а – интернационалне организације фолклора. Фолклорна секција игра 16 кореографија⁴ што је солидан број у односу на друге фолклорне ансамбле у Србији.

⁴ Број кореографија КУД-ова у Србији, према истраживању Завода, креће се од три до 30.

КУД *Абрашевић* сарађује с другим друштвима из земље са којима има заједничке наступе, са локалним установама културе, али и са установама различитог типа као што је Казнено-поправни завод Шабац и Манастир Соко град код Љубовије.

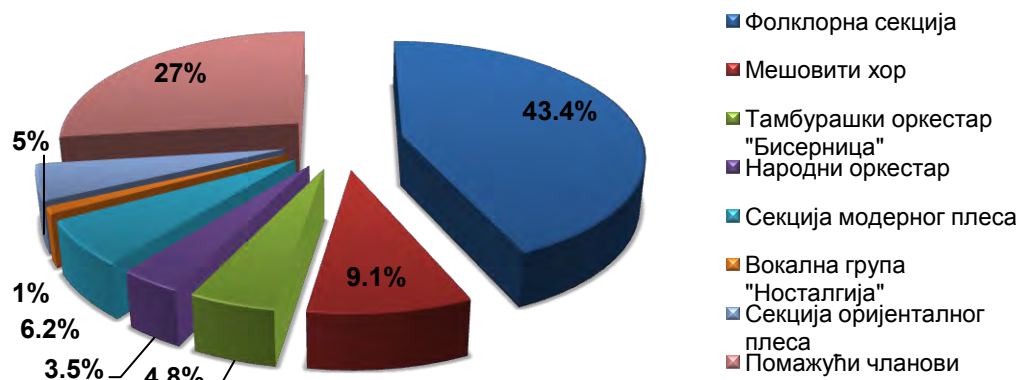
Абрашевић наплаћује улазнице за своје програме и чланарину, а попуст имају деца и особе са инвалидитетом. Баве се и организацијом хуманитарних концерата.

• Чланство

Удружење броји 518 чланова узраста од 7 до 77 година, од којих је велики број деце.

Највећи број чланова је у фолклорној секцији – 225, затим у мешовитом хору – 47; 32 члана су у секцији модерног плеса, а 26 чланова је у секцији оријенталног плеса, итд, док је број помажућих чланова 140.

Приказ 45: Чланство по секцијама КУД-а *Абрашевић*

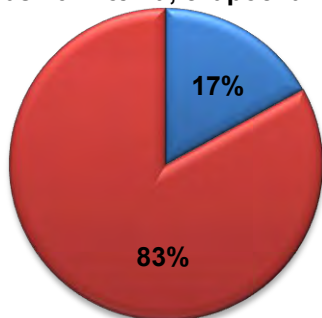

• Кадрови

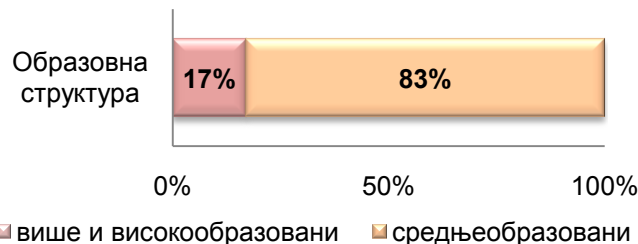
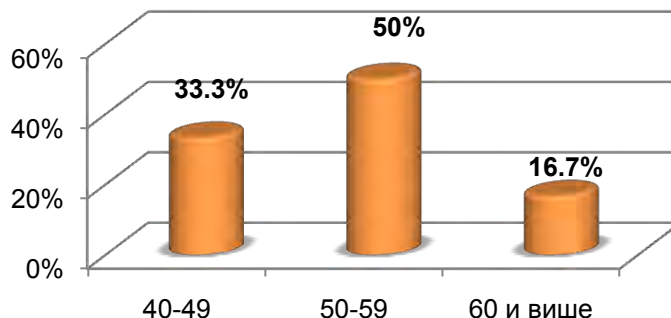
У КУД-у је шесторо запослених у сталном радном односу од чега је у програмском делу ангажовано 50%. Полна структура запослених показује да преовлађују мушкарци, а старосна да су доминантни кадрови од 50 до 59 година старости. *Абрашевић* од свих установа културе у Шапцу има највиши просек година запослених – 53 године.

Руководећи органи су: Скупштина, председник Скупштине и Управни одбор чији се чланови бирају на четири године.

Приказ 46: Полна, старосна и образовна структура запослених

■ Жене ■ Мушкарци

■ више и високообразовани ■ средњеобразовани

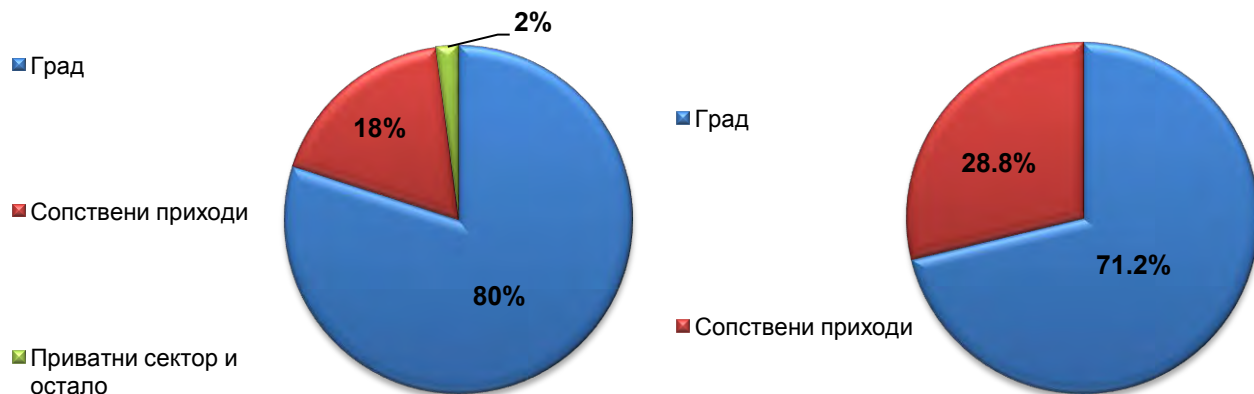
Квалификациона структура КУД-а показује доминантну средњу стручну спрему.

У Друштву постоје уметнички руководиоци, сарадници и хонорарни сарадници. У радном односу су људи који воде фолклорну секцију и народни оркестар, а сви остали се ангажују хонорарно.

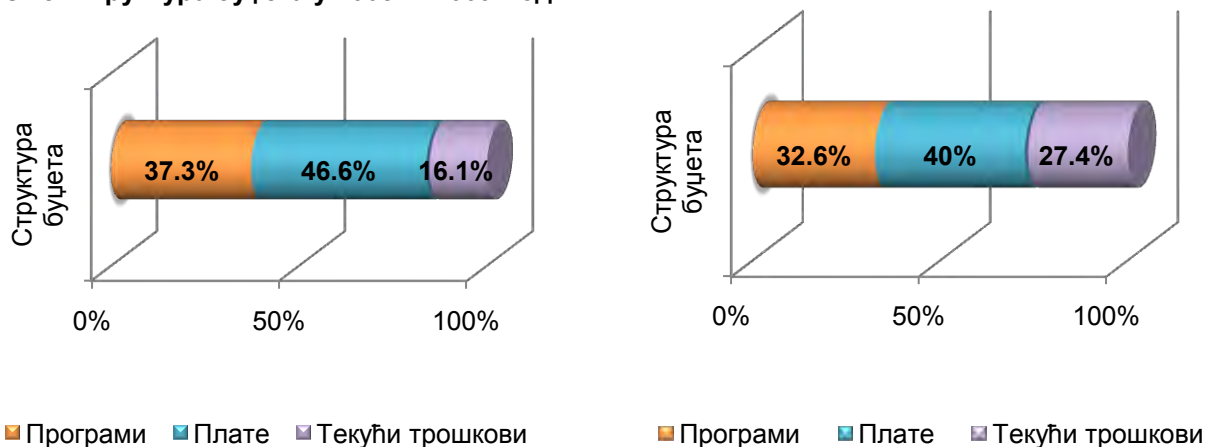
- **Буџет**

Дуго постојање културно-уметничког друштва *Абрашевић* утицало је на то да се највеће међу установама културе које се финансирају из градског буџета, што је и главни извор финансирања. Остатак долази из сопствених прихода и спонзорстава. У 2009. години спонзорства су изостала, удео града се смањио за око 9%, али су се сопствени приходи увећали за скоро 11%. Укупан буџет *Абрашевића* у 2008. години износио је 90.706,34 евра (7.386.381,00 динара), од чега је за програме издвојено 33.848,20 евра (2.756.320,00 динара), док је у 2009. години умањен на 74.972,29 евра (7.042.200,00 динара), а за програме је издвојено 2.440,53 евра (2.292.410,00 динара).

Приказ 47: Извори финансирања у 2008. и 2009. години

Приказ 48: Структура буџета у 2008. и 2009. години

- **Проблеми**

Као главни проблем аматеризма у Шапцу културно-уметничко друштво *Абрашевић* препознаје недостатак простора за јавне наступе и вежбање, а решење виде у изградњи одговарајуће сале. Што се тиче техничке опремљености, као проблем истичу недовољан број инструмената и опреме. Као финансијски проблем из Друштва наводе да немају довољно новца за развој и сматрају да је потребно више улагати у културно-уметничка друштва. Нису задовољни кадровском структуром јер је потребно запослити већи број школованих кадрова.

Управни одбори установа културе

Податке о структури управних одбора у установама културе доставило је свих пет установа културе и Удружење ликовних стваралаца Шапца (УЛСШ).

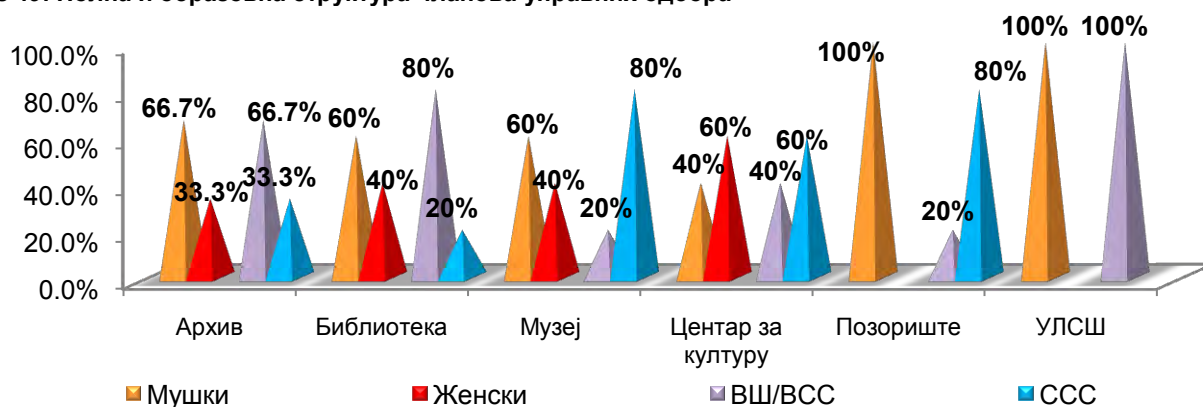
На основу података којима Завод располаже, могло би се рећи да управни одбори установа културе у Шапцу нису у потпуности стручни за област у којој су ангажовани, изузев одбора УЛСШ-а.

Табела 17: Број чланова и структура управних одбора према занимању по установи

Установа	Укупан број чланова	Број чланова постављен од стране града	Број чланова из редова запослених	Занимање чланова управних одбора по установама
Народни музеј	5	3	2	1. дипломирани инжењер пољопривреде 2. машински техничар 3. пензионер 4. дизајнер 5. портир
Библиотека шабачка	5	3	2	1. професор енглеског језика и књижевности 2. дипломирани економиста 3. инжењер информатике 4. ауто лимар 5. дипломирани филозоф
Међуопштински историјски архив	6	3	3	1. професор разредне наставе 2. дипломирани историчар 3. дипломирани историчар 4. дипломирани правник 5. службеник 6. службеник
Шабачко позориште	5	3	2	1. конобар 2. новинар 3. машински техничар 4. глумац 5. столар
Културни центар	5	3	2	1. санитарни инжењер 2. медицински техничар 3. дипломирани економиста 4. трговац 5. графички техничар
Удружење ликовних стваралаца Шапца	5	4	1	Управни одбор чини пет уметника
Дом културе Прњавор	3	2	1	Подаци нису достављени Заводу

У већини случајева ради се о више и високо образованим лицима – 58,1%. У оквиру полне структуре предњаче мушкарци чији удео износи 70,9%.

Приказ 49: Полна и образовна структура чланова управних одбора

У Шапцу је чланство у управним одборима плаћена функција. Одлуком општинског већа из новембра 2004. године, утврђена је висина накнаде на месечном нивоу од 5.000,00 динара за председника одбора и 3.000,00 динара за остале чланове управних одбора. У Културном центру управни одбори плаћали су се и пре поменуте године, тачније од 1996. године. Удружење ликовних стваралаца Шапца је једини актер који се финансира из буџета града, а чији чланови управног одбора не добијају месечну

накнаду. Према подацима који обухватају период 2008 – октобар 2009. године, одбори се састају најмање једном, а највише осам пута у току године.

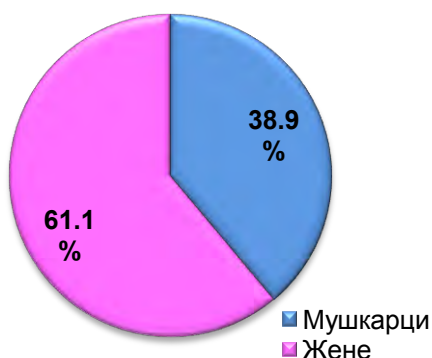
Табела 18: Број састанака управних одбора установа у периоду од јануара 2008. до октобра 2009. године

Установа	Састанци управних одбора	
	2008	јануар – октобар 2009
Историјски архив	7	5
Библиотека	4	3
Народни музеј	2	2
Позориште	8	7
Центар за културу	7	4
Удружење ликовних стваралаца Шапца	1	1

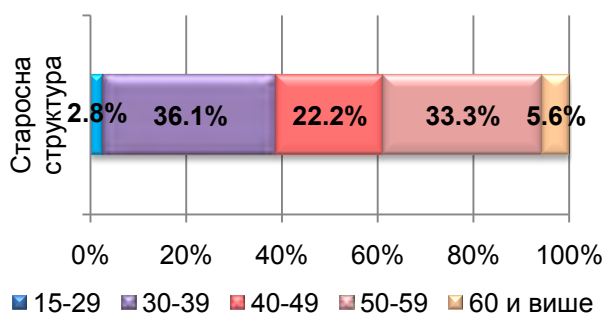
Ставови запослених у установама културе

Упитник за запослене у Шапцу попунило је 36 запослених из свих градских установа културе, док Удружење ликовних стваралаца и КУД *Абрашевић* није попунио упитнике за запослене. Узорак чини 26,7% свих запослених. У узорку предњаче особе женског пола, и испитаници у петој деценији живота.

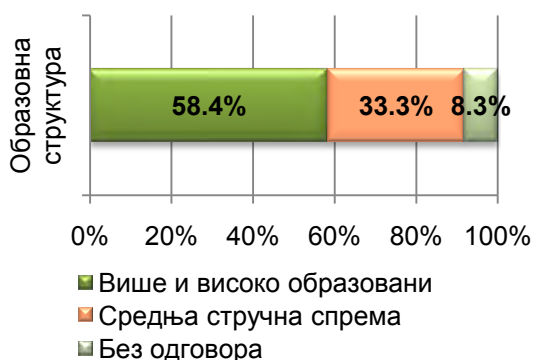
Приказ 50: Структура узорка
Полна структура

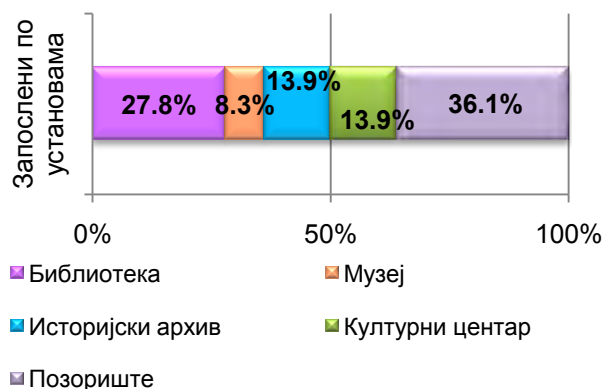
Старосна структура

Образовна структура

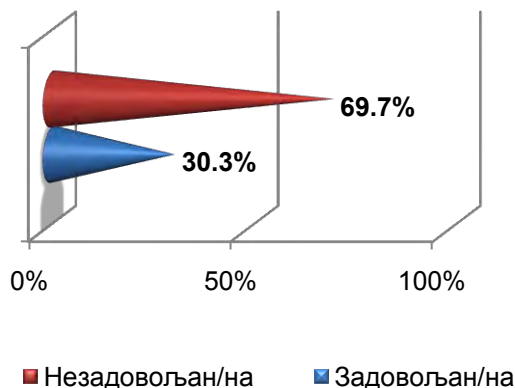
Структура по установама

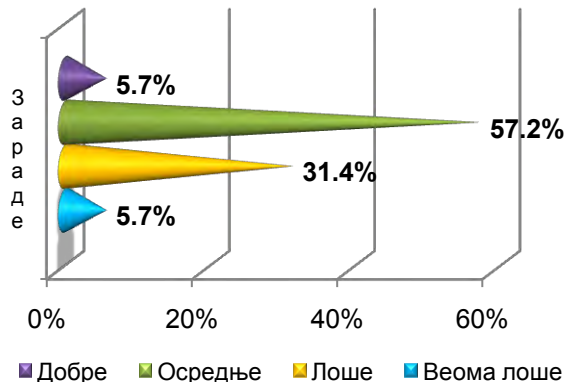
• Задовољство сектором културе

Стањем у култури града задовољно је свега четворо или 30,3% запослених. На питање „Какве су по вашем мишљењу плате запослених у сектору културе?“ 55,6% запослених обележило је одговор „осредње“, а само двоје или 5,6% истиче да су зараде „добре“. Одговор „веома добре“ није дао ниједан анкетирани, а преко трећине испитаника истиче незадовољство зарадама у сектору културе.

Приказ 51: Задовољство стањем у култури

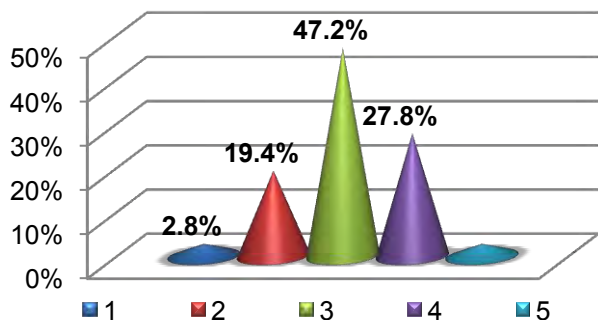

Приказ 52: Задовољство зарадама у сектору културе

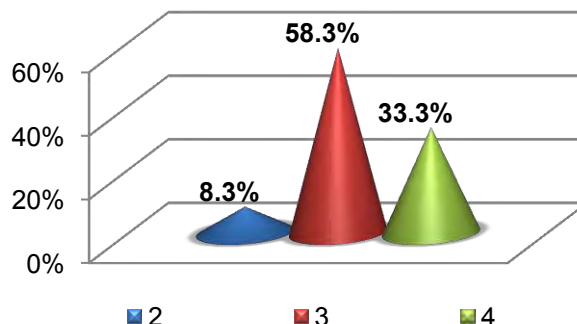

Утисак запослених о сектору културе свакако креира и мишљење о сарадњи са осталим установама културе у граду, али и мишљење о културним садржајима у граду. Сарадња је у највећем броју оцењена „добром“ оценом, па затим „врло добром“ оценом. Када су дешавања у питању, већина запослених сматра да су она на задовољавајућем нивоу јер је опет највише „добрих“, па „врло добрих“ оцена. „Одличних“ и „недовољних“ оцена нема.

Приказ 53: Оцене међусобне сарадње установа културе у граду

Приказ 54: Оцене културних дешавања у граду

Запослени као највеће проблеме истичу:

1. Недовољно средстава за програме
2. Недовољну бригу за културно-историјско наслеђе
3. Недовољна заинтересованост грађана за културне садржаје

Када је реч о сарадњи са другим актерима, значајним за функционисање установа културе, запослени најлошије оцењују сарадњу установа културе и приватног сектора, док је позитивно оцењена једино сарадња са градским већником за културу. Већина одговора нашла се на неутралној позицији „ни добро ни лоше“.

У табели која следи приказане су фреквенције одговора на понуђеној скали, с тим да смо како би имали јаснији увид у расподелу позитивних, неутралних и негативних ставова по датим питањима, поредили два супротна пола у мерењу интензитета где је:

- - збирни приказ опције „одлично“ и „добро“ када је позитивни став већински
- - неутралан одговор „ни добро ни лоше“ у случајевима када доминира
- - збирни приказ опције „лоше“ и „веома лоше“ за негативни већински став

Табела 19: Сарадња установа културе са другим актерима битним у њиховом функционисању оцењена од стране запослених у установама

Између установа културе у граду и насељеним местима	Одлично 2,8%	Добро 16,7%	Ни добро ни лоше 47,2%	Лоше 22,2%	Веома лоше 11,1%	Без одговора 0%
Између установа културе и школа	Одлично 0%	Добро 25%	Ни добро ни лоше 44,5%	Лоше 22,2%	Веома лоше 8,3%	Без одговора 0%
Између установа културе и приватног сектора	Одлично 0%	Добро 5,6%	Ни добро ни лоше 33,3%	Лоше 44,4%	Веома лоше 16,7%	Без одговора 0%
Између установа културе и секретаријата за културу	Одлично 8,3%	Добро 27,8%	Ни добро ни лоше 30,5%	Лоше 27,8%	Веома лоше 2,8%	Без одговора 2,8%
Између установа културе и већника за културу у скупштини града	Одлично 5,6%	Добро 38,9%	Ни добро ни лоше 38,9%	Лоше 11,1%	Веома лоше 2,8%	Без одговора 2,8%
Између установа културе и министарства културе	Одлично 5,6%	Добро 16,7%	Ни добро ни лоше 41,7%	Лоше 19,4%	Веома лоше 13,9%	Без одговора 2,8%

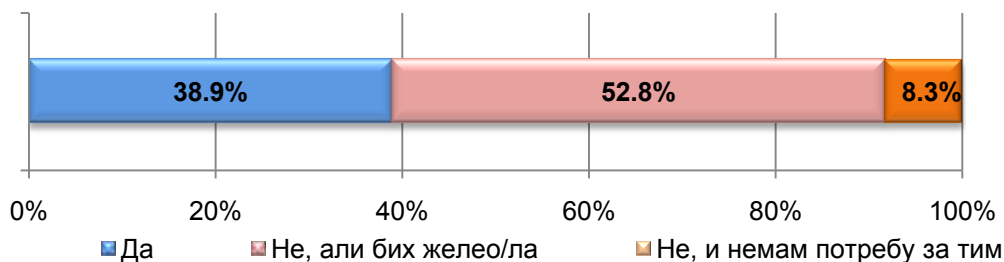
Запослени имају много критичнији став према стању у појединим областима културе него када је реч о сарадњи. Ниједна област није оцењена позитивно од стране запослених, најбоље оцене добиле су области „подршка новим креативним пројектима“ и „неговање фестивала различитих по карактеру“. Најлошије је оцењена област истраживања потреба публике.

Табела 20: Развијеност појединих области из културе према оценама запослених

Развој културног туризма	Одлично 0%	Добро 5,6%	Ни добро ни лоше 25%	Лоше 47,2%	Веома лоше 19,4%	Без одговора 2,8%
Истраживања публике ради унапређења садржаја	Одлично 0%	Добро 8,3%	Ни добро ни лоше 19,4%	Лоше 47,2%	Веома лоше 25%	Без одговора 0%
Подстицање културног аматеризма	Одлично 2,8%	Добро 16,7%	Ни добро ни лоше 30,6%	Лоше 50%	Веома лоше 0%	Без одговора 0%
Подршка новим креативним пројектима	Одлично 0%	Добро 22,2%	Ни добро ни лоше 55,6%	Лоше 16,7%	Веома лоше 5,6%	Без одговора 0%
Неговање фестивала, различитих по карактеру	Одлично 2,8%	Добро 27,8%	Ни добро ни лоше 50%	Лоше 19,4%	Веома лоше 0%	Без одговора 0%
Реактивација индустријског наслеђа	Одлично 0%	Добро 8,3%	Ни добро ни лоше 33,3%	Лоше 44,4%	Веома лоше 13,9%	Без одговора 0%
Улагање у простор за рад	Одлично 8,3%	Добро 25%	Ни добро ни лоше 36,1%	Лоше 30,6%	Веома лоше 0%	Без одговора 0%

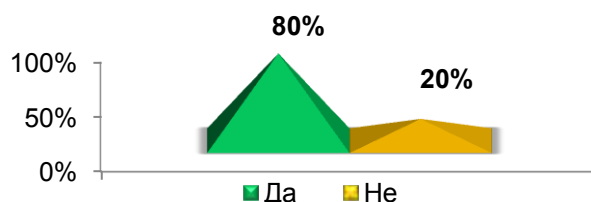
Установе у Шапцу судећи по одговорима испитаника не воде адекватну бригу о доједукацији кадрова, односно не у оној мери у којој би то запослени желели.

Приказ 55: Одговор на питање: „Да ли сте од стране ваше установе били послати на семинар/програм едукације?“

Велики број запослених пристало би да учествује у изради локалног плана културног развоја.

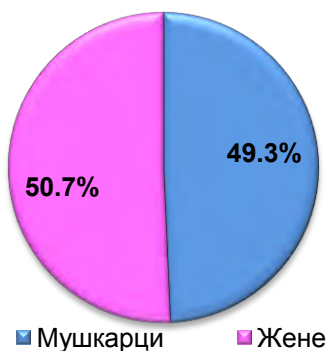
Приказ 56: Одговор на питање: „Да ли бисте учествовали у изради стратешког плана развоја културе у свом граду“

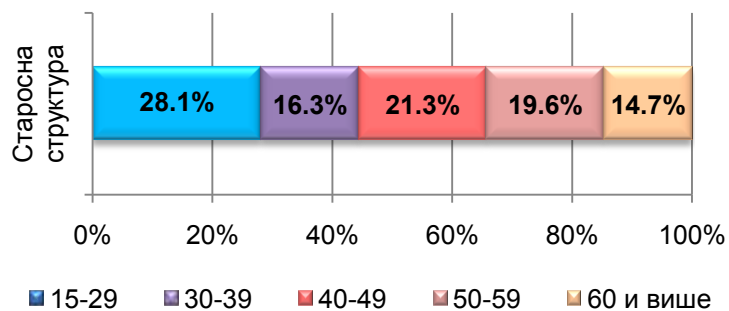
Ставови грађана Шапца о култури у њиховом граду

Анализа ставова Шапчана о култури базирана је на обради одговора из 381 упитника прикупљених од грађана током септембра 2009. године. Удео питања на која грађани нису дали одговор је 3,5%. Приликом анализе они неће бити узимани у обзир.

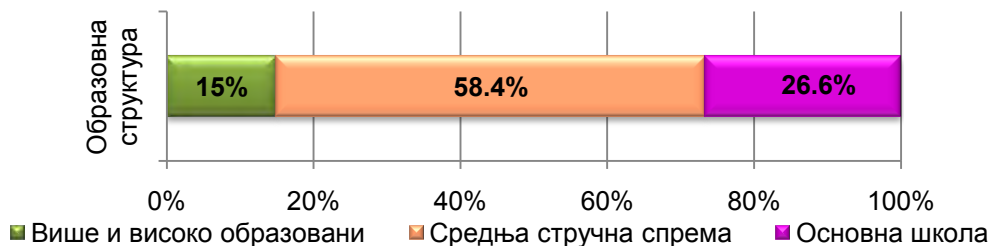
Приказ 57: Структура узорка
Полна структура

Старосна структура

Образовна структура

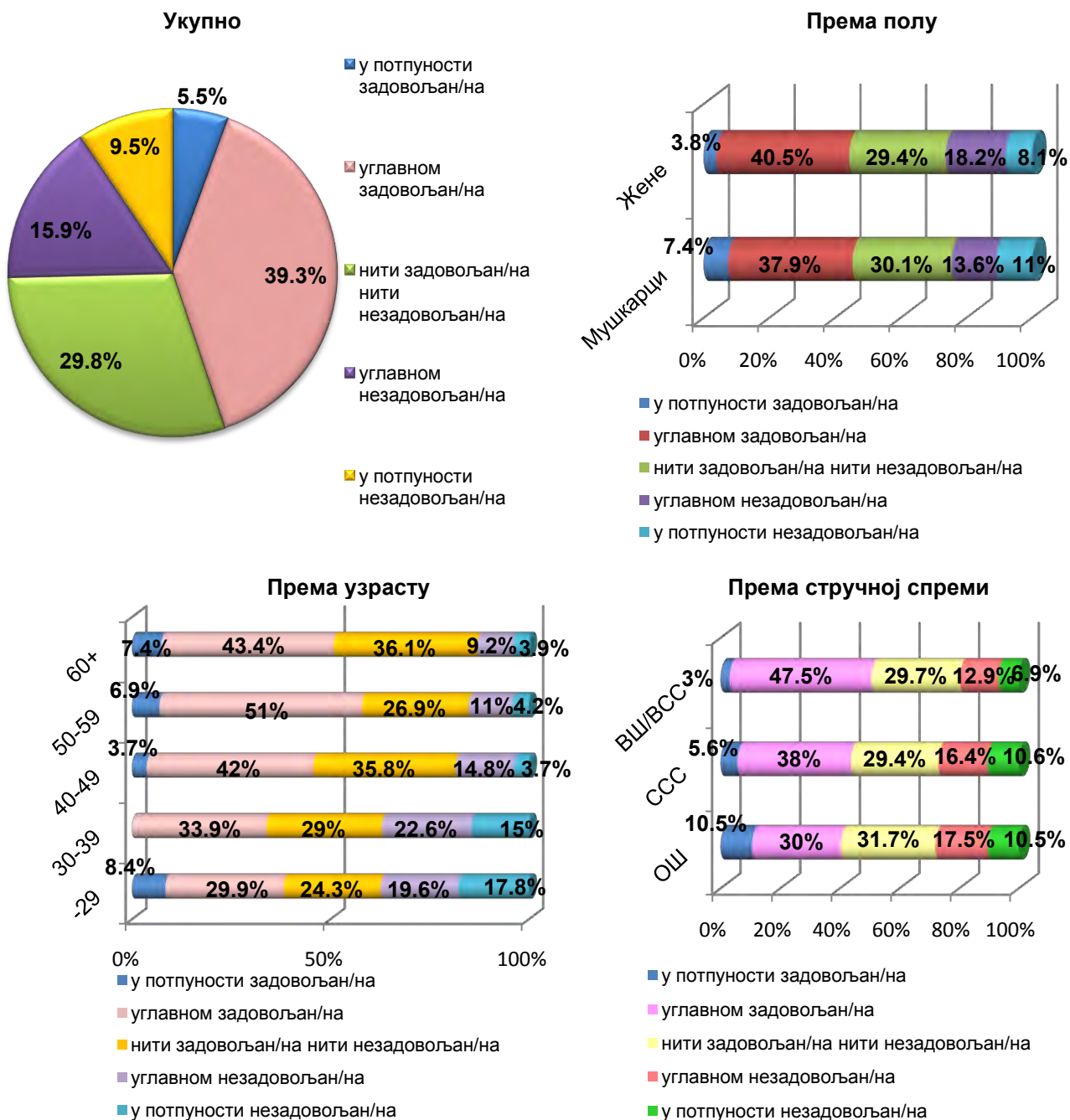

• **Задовољство стањем у култури**

Из одговора испитаника може се закључити да су Шапчани више задовољни него незадовољни културном понудом у граду. Наиме, у потпуности је задовољно свега 5,5% грађана, али је више од трећине испитаних углавном задовољно. Са друге стране, мање је оних који нису задовољни.

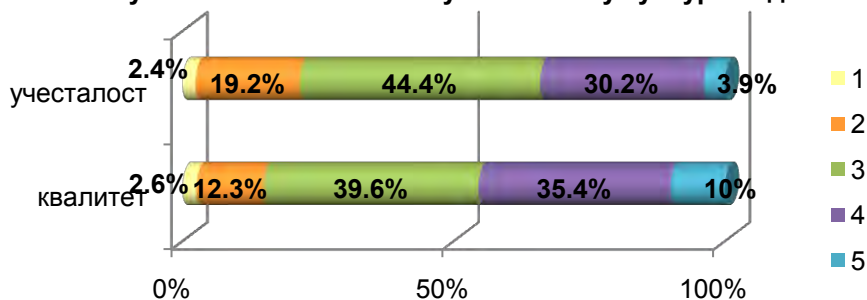
Дистрибуција одговора показује да су жене и мушкарци готово подједнако задовољни културном понудом. Одговори унутар старосних група показују да су културом најнезадовољнији најмлађи испитаници од 15 до 29 година (37,4% свих испитаних у оквиру ове старосне категорије није задовољно), док задовољство расте са старијим групама испитаника. Када је о расподели одговора према образовној структури реч, задовољство грађана расте са порастом степена стручне спреме, па су са 28% негативних одговора најнезадовољнији грађани са основним образовањем, а најзадовољнији више и високообразовани са 50,5% позитивних оцена.

Приказ 58: Задовољство грађана стањем у култури града

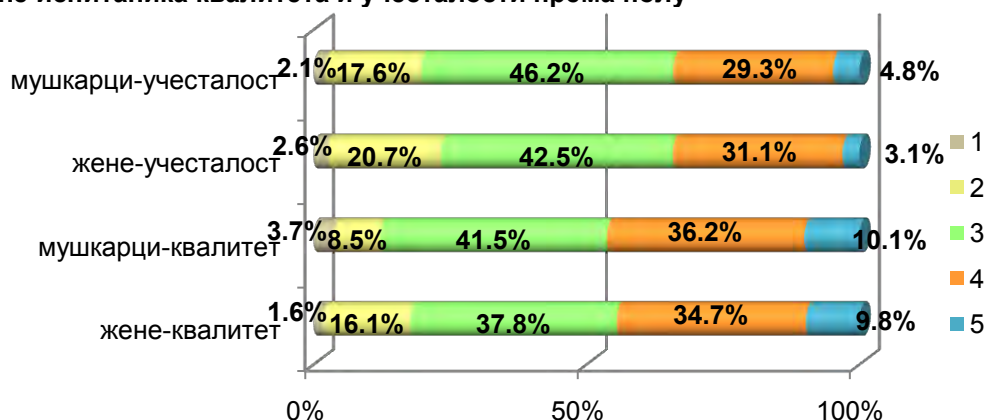

Највећи број испитаника и учесталост и квалитет културних дешавања оцењују као добре или врло добре – 74,6% када је учесталост у питању, и 75% када говоримо о квалитету културних садржаја. Одличну оцену овим параметрима културних садржаја даје 3,9% испитаника за учесталост, односно 10% када је квалитет у питању. И једним и другим параметром најзадовољнији су високообразовани грађани и испитаници преко 59 година старости, а најмање задовољни најмлађи и они са основним образовањем. Жене су нешто критичније од мушкараца па се чешће одлучују за ниске оцене. Просечна оцена учесталости према одговорима испитаника је 3,1 када је учесталост у питању и 3,4 када је о квалитету реч.

Приказ 59: Оцене испитаника у вези са квалитетом и учесталошћу културних дешавања

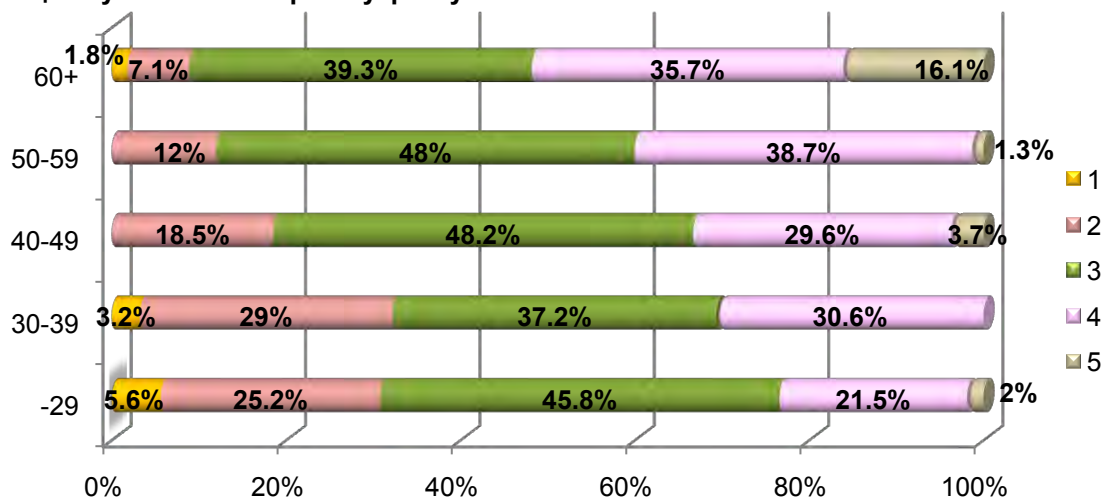

Приказ 60: Оцене испитаника квалитета и учесталости према полу

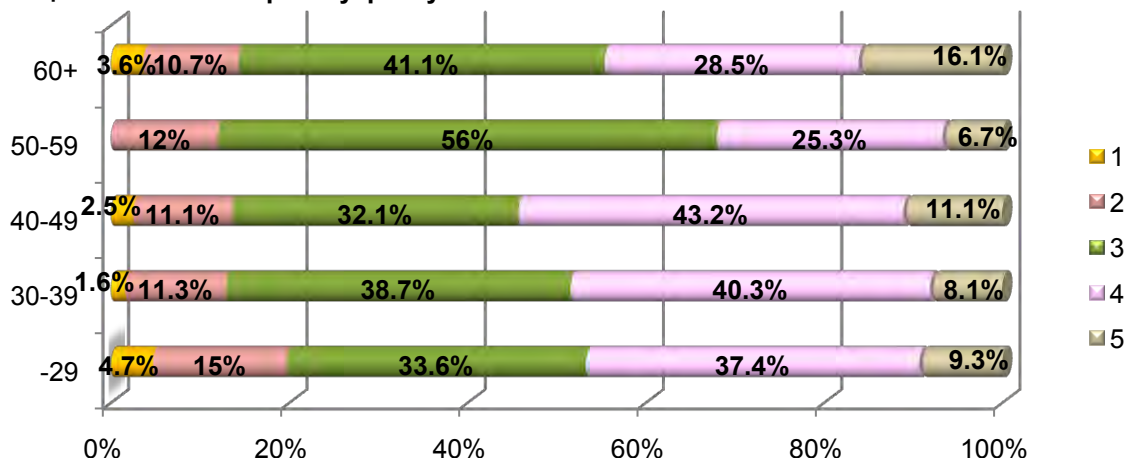

Учесталост и квалитет културних дешавања најмање одговара најмлађим анкетираним Шапчанима. Број догађаја највише одговара најстаријим испитаницима, а квалитет испитаницима између 40 и 49 година.

Приказ 61: Оцене учесталости према узрасту испитаника

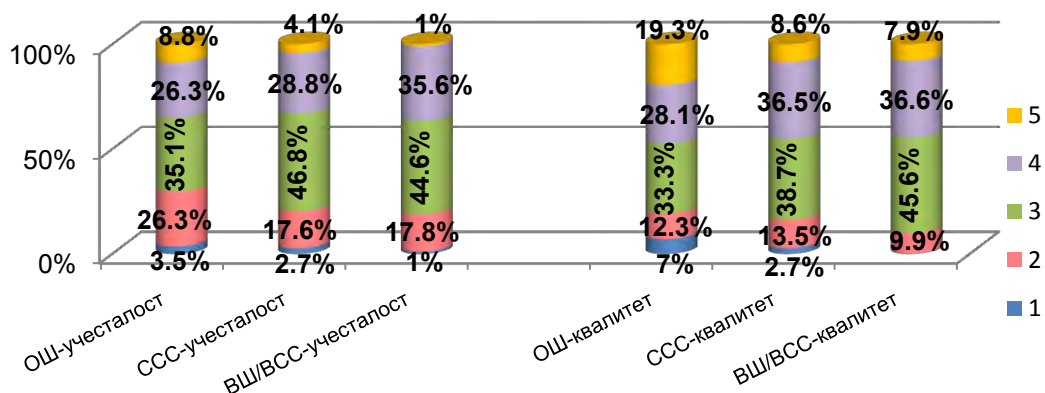

Приказ 62: Оцене квалитета према узрасту испитаника

Пресек степена образовања са учесталошћу културних садржаја, показује да грађани основног образовања имају најизраженију потребу за већим бројем догађаја, док више и високообразовани показују највеће задовољство тим параметром. Међутим, основнообразовани су најзадовољнији квалитетом догађаја, а задовољство опада са порастом степена стручне спреме. Тако факултетски образовани испитаници дају најмањи број високих оцена, а највише „добрих“ оцена, док „недовољних“ оцена нема.

Приказ 63: Оцена учесталости и квалитета према степену образованости испитаника

• **Развијеност појединих области културе у Шапцу**

Област коју Шапчани виде као најразвијенију у свом граду је културни аматеризам – 62,7% испитаних оцењује је „врло добром“ или „одличном“ оценом. На другом месту је област промоције културних садржаја са 40,2% грађана који је означавају као врло добру или одличну. Грађани сматрају да је културна понуда у Шапцу занимљива јер тај сегмент стављају својим високим оценама на трећу позицију.

У свим старосним, полним и образовним категоријама „културни аматеризам“ је на првом месту према броју високих оцена које даје преко 50% свих анкетираних. При том су тај сегмент културне понуде у највећем броју високих оценама оценили најстарији грађани (71,7%), а у најмањем најмлађи испитаници (52,4%). На другом месту се смењују „занимљивост културних садржаја“ (код најмлађих испитаника и грађана са основним образовањем), област „неговање традиција и заштита културне баштине“ (код испитаника у тридесетим и педесетим годинама), и област промоције културних садржаја (код испитаника у петој деценији, оба пола и особа средњег и више и високог образовања).

На основу поменутих оцена може се закључити да, према мишљењу грађана, установе културе функционишу на високом нивоу јер су као најразвијеније области наведене најважније активности установа културе – да очувају културно наслеђе и пруже занимљиве садржаје публици уз њихову добру презентацију. Међутим, треба истаћи да се на предпоследњем месту према броју ниских оцена нашао област „истраживање потреба публике“, што показује да установе могу произвести садржаје који нису у складу са жељама Шапчана. Стога је битно да се таква пракса уврсти у редовне активности установа културе.

У табели која следи приказане су фреквенције одговора, с тим да смо како би имали јаснији увид у расподелу позитивних, неутралних и негативних ставова по датим питањима, поредили два супротна пола у мерењу интезитета.

- - збирни приказ оцена четири и пет када је позитивни став већински
- - неутралан одговор, оцена три, у случајевима када исти доминира
- - збирни приказ оцена један и два када је негативан став већински

Значајан је и број „не знам“ одговора као начин сагледавања упућености грађана у поједине сегменте културе.

Табела 21: Рангирање области културе према броју „недовољних“ и „довољних“ оцена испитаника (у процентима)

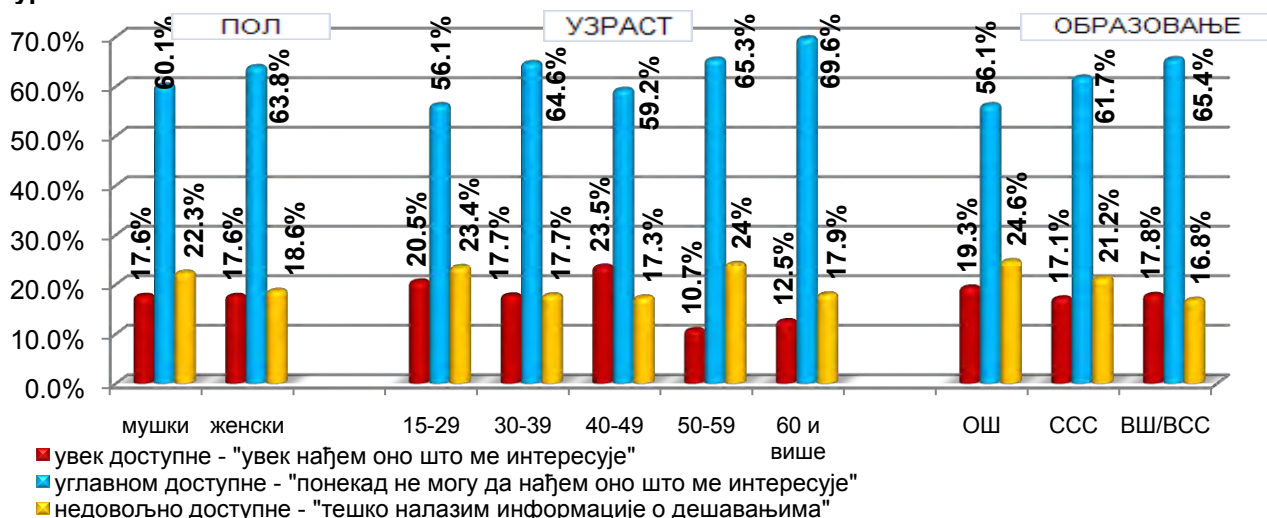
Ранг	Област културе	Оцене 1 и 2	Оцена 3	Оцене 4 и 5	Не знам	Ранг	Област културе	Оцене 1 и 2	Оцена 3	Оцене 4 и 5	Не знам
1	заступљеност културних садржаја према етничким групама у граду	55,6	13,6	10,5	20,3	6	сарадња установа на локалном нивоу	25,2	28,1	26	20,7
2	истраживање потреба публике	51,2	22,8	16	10	7	неговање традиције и заштита културне баштине	22,3	34,1	36,5	7,1
3	заступљеност међународне сарадње	38,6	23,1	18,9	19,2	8	занимљивост културних садржаја	16,5	41,7	39,1	2,7
4	развијеност културног туризма	36,7	30,2	26,8	6,3	9	промоција садржаја од стране установа	16,3	36,2	40,2	7,3
5	развијеност савременог стваралаштва	33,1	33,2	23,6	10,1	10	развијеност културног аматеризма	10,2	23,9	62,7	3,2

• Начин информисања о културним дешавањима у граду

Шапчани најчешће сматрају да су им информације о културним дешавањима углавном доступне. Међутим, петина анкетираних сматра да су им такве информације тешко доступне. Најмање је оних којима су информације увек доступне.

Дистрибуција одговора према свим категоријама показује да су мушкарци мало више информисани од жена, да испитаници у четрдесетим годинама у највећем броју сматрају да су информисани о ономе што се дешава у граду, а грађани у шестој деценији најмање, и да анкетирани са основним образовањем истичу најнижу информисаност међу образовним категоријама, а високообразовани највише.

Приказ 64: Доступност информација о културним дешавањима према полној, старосној и образовној структури испитаника

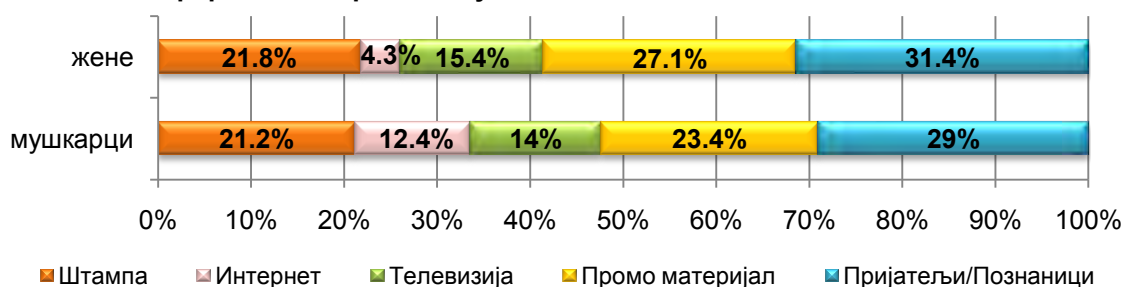

Судећи по одговорима испитаника, грађани Шапца се најчешће информисају преко пријатеља и познаника, а најређе путем интернета. При том социјалне мреже као примарни извор информисања стављају најмлађе групе испитаника (од 15 до 39 година) и они у педесетим годинама, док остале старосне категорије на првом месту наводе промо материјал (испитаници у четрдесетим годинама живота), односно штампане медије (најстарији испитаници). На другом месту према броју одговора смењују се промо материјал (код најмлађих и испитаника преко 50 година), пријатељи код испитаника између 40 и 49 година, и штампани медији (код грађана у тридесетим годинама). Интернет као извор информација на треће место стављају најмлађи корисници, док је на том месту код испитаника у четвртој деценији промо материјал, код грађана у петој деценији штампани медији, телевизија код грађана старијих од 49 година, с тим да грађани преко 60 година подједнако уз телевизију користе и промо материјал у сврху информисања.

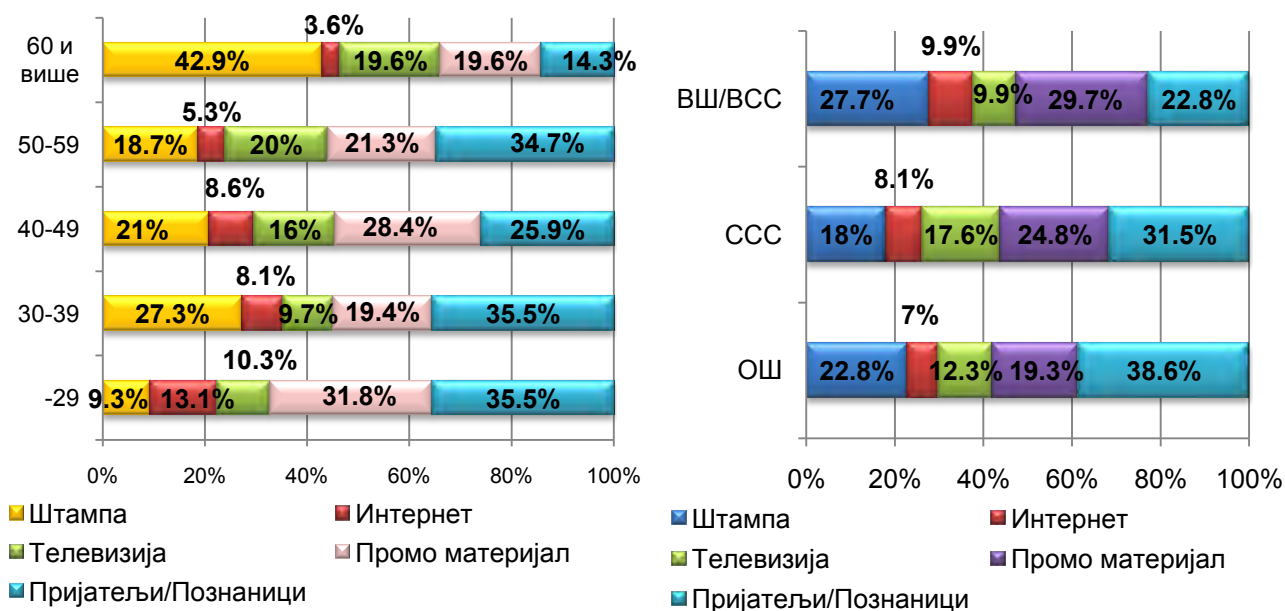
Жене се видно чешће од мушкараца информисају путем интернета, а нешто чешће користе и промо материјал, телевизију и штампане медије, док мушкарци у већој мери него жене за извор информација користе своје пријатељске везе.

Образовна структура показује да коришћење социјалних мрежа као извора информација опада са порастом степена образовања, док употреба промо материјала расте са порастом стручне спреме.

Приказ 65: Начини информисања према полу

Приказ 66: Начини информисања према старосној и образовној структури испитаника

Грађани Шапца су у последњих годину дана у 24,5% случајева били позвани од стране неке установе на дешавање, и то најчешће од стране Библиотеке и Музеја. Грађани су се зарад налажења информације о културним дешавањима лично ангажовали у 44,5% случајева у смислу посете интернет страница установа културе, а у свега 3,7% пријављивањем на њихову мејлинг листу. Интернет стране установа редовно посећује 5,8% испитаника, а повремено 38,7%.

Приказ 67: Информисање ангажовањем грађана и/или установа културе

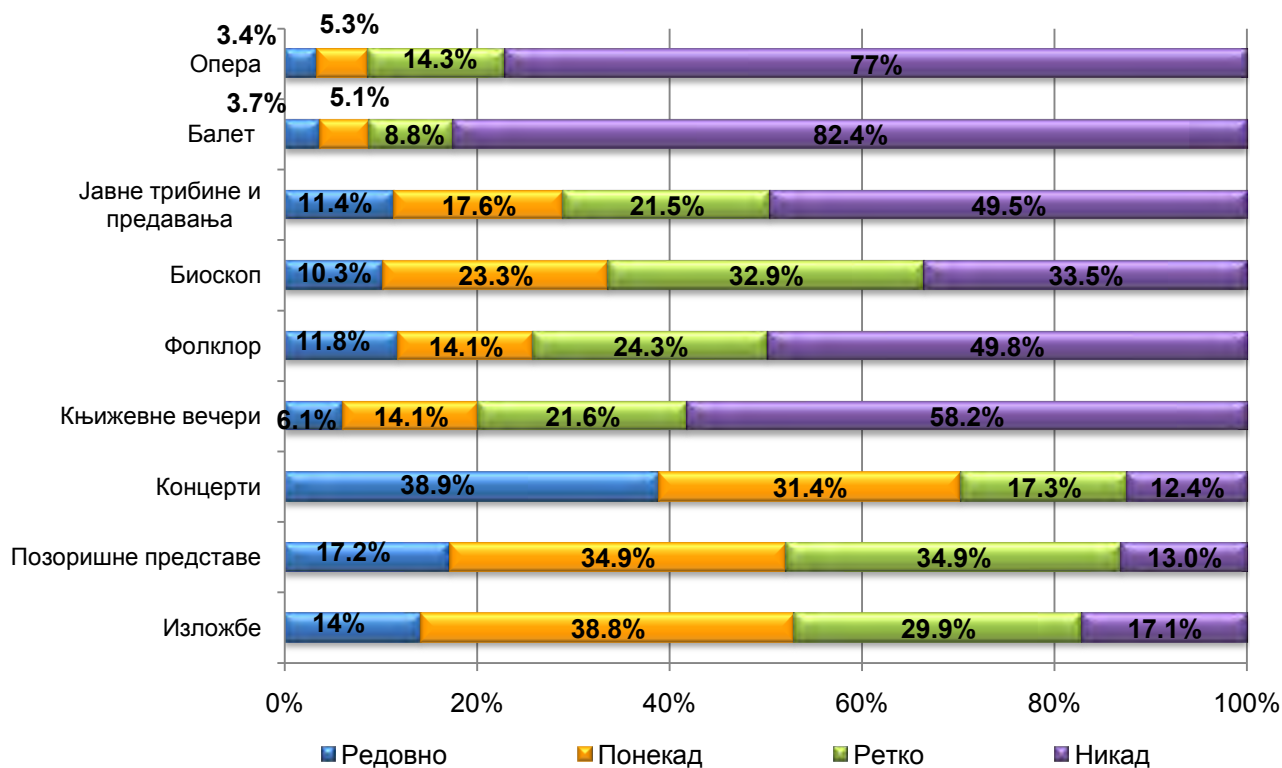

• Учесталост посете различитих културних садржаја

Не рачунајући оперу и балет који се јако ретко одигравају у свим градовима Србије изван Београда и Новог Сада, па тако и у Шапцу, може се закључити да је удео оних који редовно⁵ посећује неки тип културних садржаја 13%. Најредовније се посећују концерти на које редовно одлази 38,9% грађана. На другом месту по редовности посете су позоришне представе са 17,2% редовних посетилаца. Након концерата и позоришних представа, најредовније посетиоце имају изложбе (14% редовних посетилаца), па фолклорне манифестације (11,8 % редовних посетилаца).

Према броју оних који су барем једном били на неком дешавању на првом месту по посећености су концерти, на другом позориште, на трећем изложбе, што се може видети кроз број одговора „никад“ у приказу који следи.

Приказ 68: Укупна учесталост посете различитих културних садржаја (у редовне посетиоце рачунају се они који „увек“ и „често“ посећују дешавања)

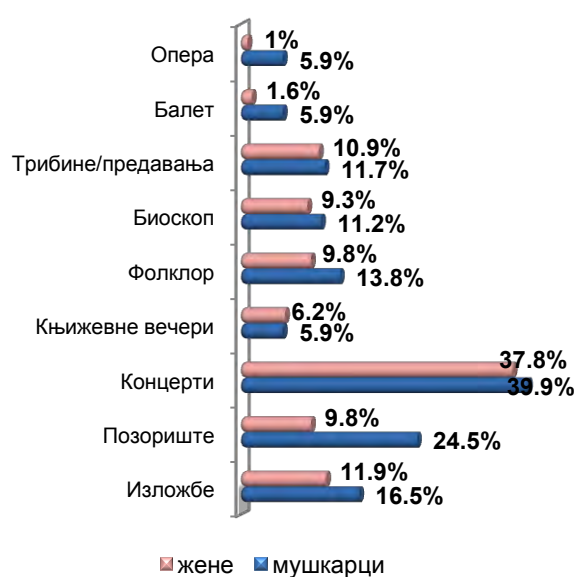
⁵ У анализи се прави разлика између редовних посетилаца (оних који на питања о посети дају одговоре „увек“ - кад год има неко дешавање одем на њега, и „често“ – кад год има нешто што ми се допада, одем) и највећег броја посетилаца као категорије који су у највећем броју били на одређеном дешавању, без обзира на учесталост

На свим дешавањима мушкарци су нешто бројнија публика, изузев у биоскопским салама. Мушкарци су и редовнија публика (имају више одговора „увек“ и „често“) на свим садржајима изузев на књижевним вечерима.

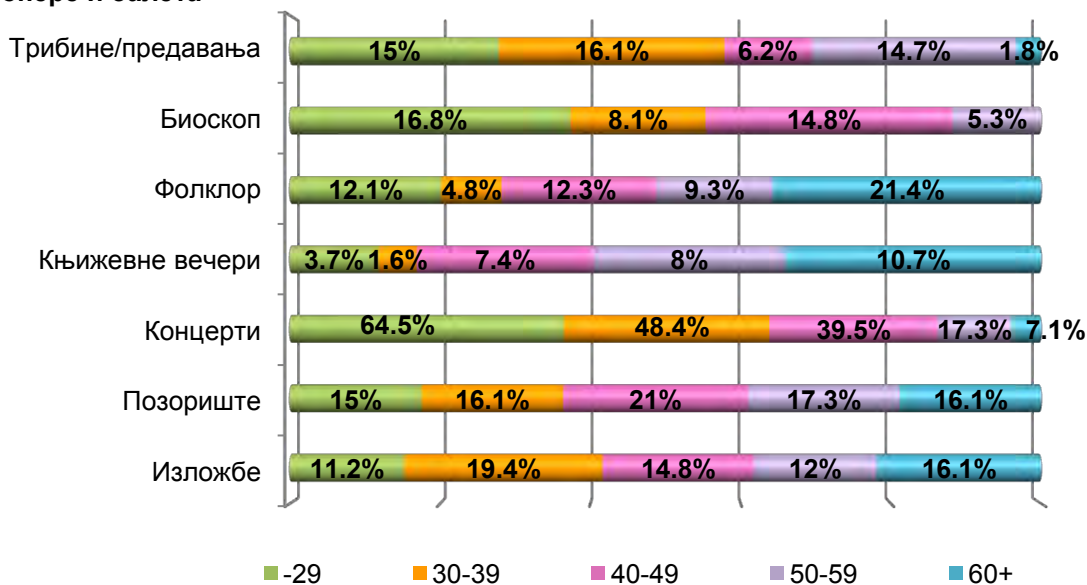
Приказ 69: Дистрибуција одговора „никад“ (нисам био/ла на том дешавању) према полу

Приказ 70: Број редовних посетилаца садржаја према полу

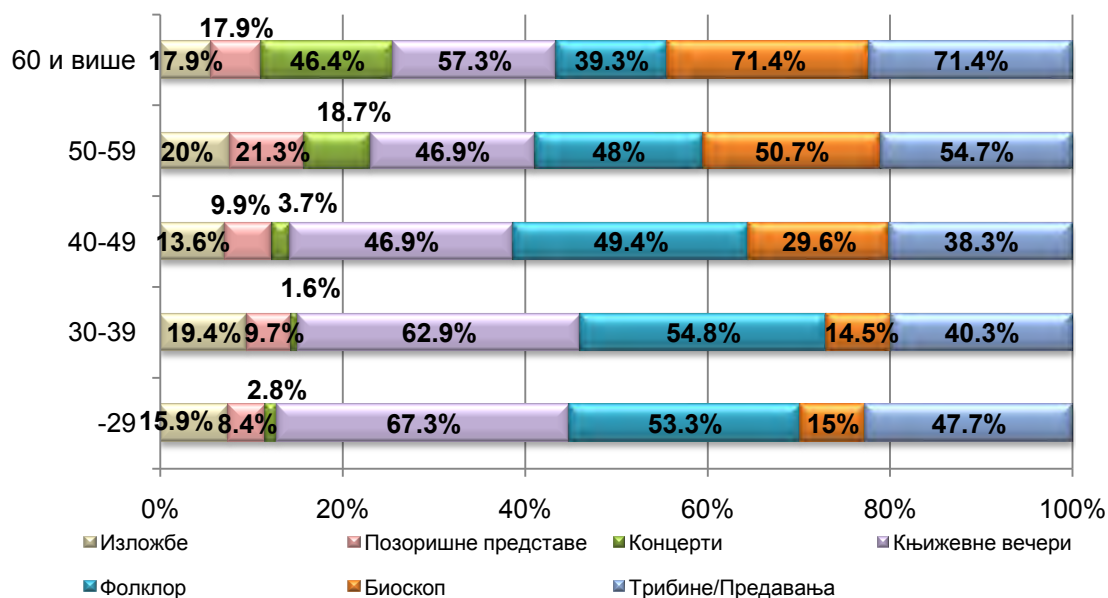
Приказ 71: Процент редовних посетилаца (одговори „увек“ и „често“) према старосној структури без посета опере и балета

Кроз визуру старосне структуре, све категорије у највећем броју редовно посећују концерте, изузев најстаријих испитаника који су у највећем броју редовни посетиоци фолклорних манифестација, и с тим да испитаници у педесетим годинама подједнако редовно посећују концерте и позоришне представе. На другом месту по броју редовних посетилаца код најмлађих испитаника је бископ, код испитаника у тридесетим годинама живота изложбе, код анкетираних између 40 и 49 година позориште, код испитаника у шестој деценији трибински програми, и код особа од 60 и више година изложбе и позоришни програми.

Не рачунајући балет и оперу где је посећеност очекивано ниска, испитаници у млађим категоријама (од 15 до 49 година) најмање редовно посећују књижевне вечери, а грађани од 50 и више година бископске пројекције.

Приказ 72: Најмања посећеност програма према старосној структури испитаника (тип манифестације са највећим бројем „никад“ одговора) без посете опере и балета

Изложбе најчешће посећују грађани у петој деценији живота, а најмање они између 50 и 59 година.

Позоришне представе у највећем броју посећују најмлађи. Наиме, преко 92% грађана између 15 и 29 година са различитом учесталošћу иде у позориште. На другој страни, позориште, као и изложбе, најмање посећују грађани између 50 и 59 година старости.

На концертима су, очекивано, најчешћи гости млади, а најређи најстарији преко 60 година

На књижевне вечери у најмањем броју одлазе најмлађе категорије испитаника до 39 година.

Највеће интересовање за тај тип програма показују грађани између 40 и 49 година.

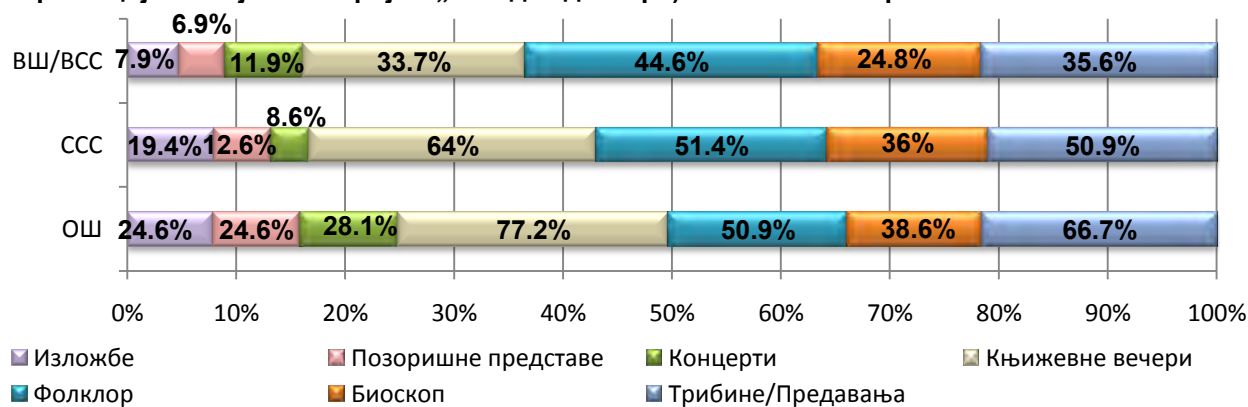
Фолклорне манифестације највише су посећене од стране најстаријих (60,7% са различитом учесталošћу иде на поменуте програме), а најмање од стране испитаника у тридесетим годинама (54,8% никада није било на фолклорној манифестацији).

Биоскоп је најчешће место разоноде грађанима до 39 година (око 85% грађана из ових старосних група прате биоскопске пројекције), а најређе грађанима од 60 и више година (71,4% никада није било у биоскопу)

Трибине и предавања су, судећи по посећености, најзанимљивије грађанима између 40 и 49 година, а најмање занимљиве најстаријој популацији.

Балет и опера се веома ретко одржавају у граду те је посета тих садржаја очекивано најмања. Балет су у највећем броју гледали грађани између 40 и 49 година – 21%, а оперу најмлађи грађани 31,8%.

Приказ 73: Најмања посећеност програма према образовној структури испитаника (тип манифестације са највећим бројем „никад“ одговора) без посете опере и балета

Кад се посећеност укрсти са образовном структуром испитаника, увиђа се да посећеност свих садржаја расте са степеном образовања, изузев када је реч о трибинама које чешће посећују основнообразовани него средњеобразовани, и концертима где је посећеност већа од стране грађана са основном школом него од стране свише и високообразованих.

И посета балетских садржаја следи исти принцип. Код тих програма посећеност се креће од 24,8% код више и високо образованих, преко 16,2% код средњеобразованих, до 15,8% код основнообразованих. Код балета посећеност код основнообразованих је 24,6%, код средњеобразованих 21,6%, а код више и високо образованих 27,7%.

• Разлози (не)посећености културних програма

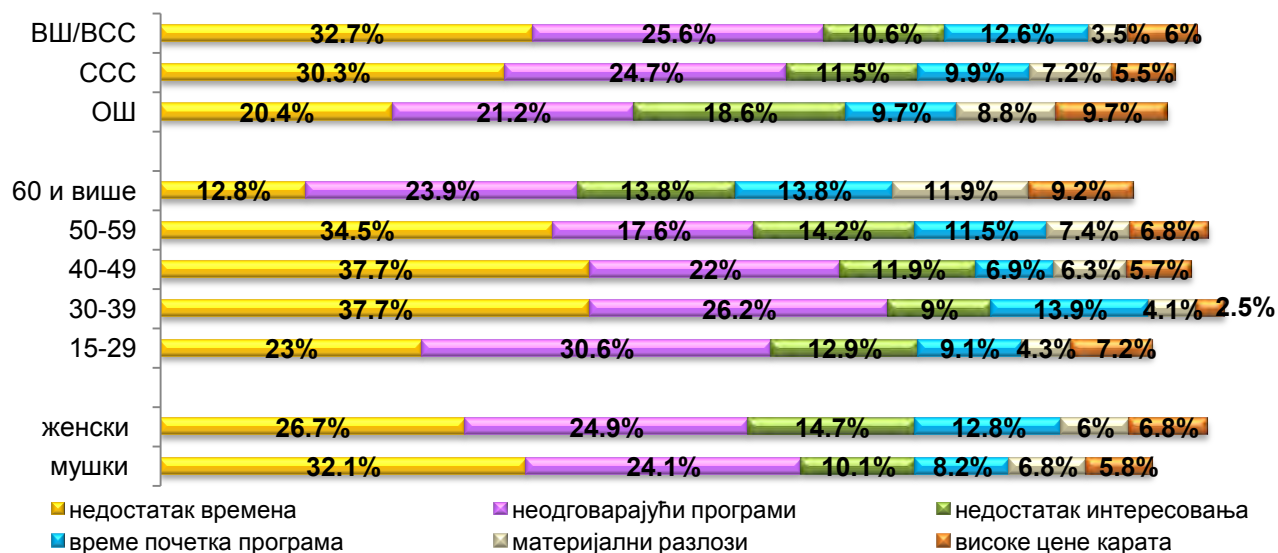
Свега 15% испитаних сматра да су цене улазница за културна дешавања високе, док преко половине сматра да су цене реалне, а 30% нема мишљење о томе.

С обзиром на то да више од половине анкетираних сматра да цене нису високе, финансијски моменат у посети културних садржаја није пресудан, али има утицаја код одређеног броја грађана.

Као најчешћи одговор на питање „Шта је разлог због којег евентуално не идете чешће на културна дешавања?“ грађани најчешће наводе „недостатак слободног времена“ у 29,3% одговора и „неодговарајуће програме“ са 24,5%. Након њих следи одговор „недостатак интересовања“ са 12,4% одговора. Финансијски моменат који је увид у збирни приказ ниског материјалног статуса и високих цена карата⁶ има удео од 12,7% одговора испитаника.

Дистрибуција одговора према полној, старосној и образовној структури показује да су се на прва два места по броју одговора као најчешћи разлог за непосећивање догађаја код свих категорија нашли „недостатак слободног времена“ и „неодговарајући програми“. Једино је код испитаника између 15 и 29 година и оних са основном школом на првом месту одговор „неодговарајући програми“. Код свих осталих на првом месту је „недостатак слободног времена“. Сudeћи према одговорима испитаника, најмање интересовања за културне садржаје показују особе женског пола између 50 и 59 година са основним образовањем. Дистрибуција одговора према полној структури показује да мушкарци имају мање времена за садржаје из културе, а да женама чешће не одговара садржај који се нуди и време у које почиње. Жене чешће сматрају да цена улазница није у складу са оним што пружа.

Приказ 74: Главни разлози због којих испитаници не посећују чешће културне догађаје према полним, старосним и образовним категоријама

Оно што се у оквиру истраживања Завода за проучавање културног развоја издвојило као највећа културна потреба грађана Шапца јесу музички садржаји (и домаћих и страних извођача) и позоришне

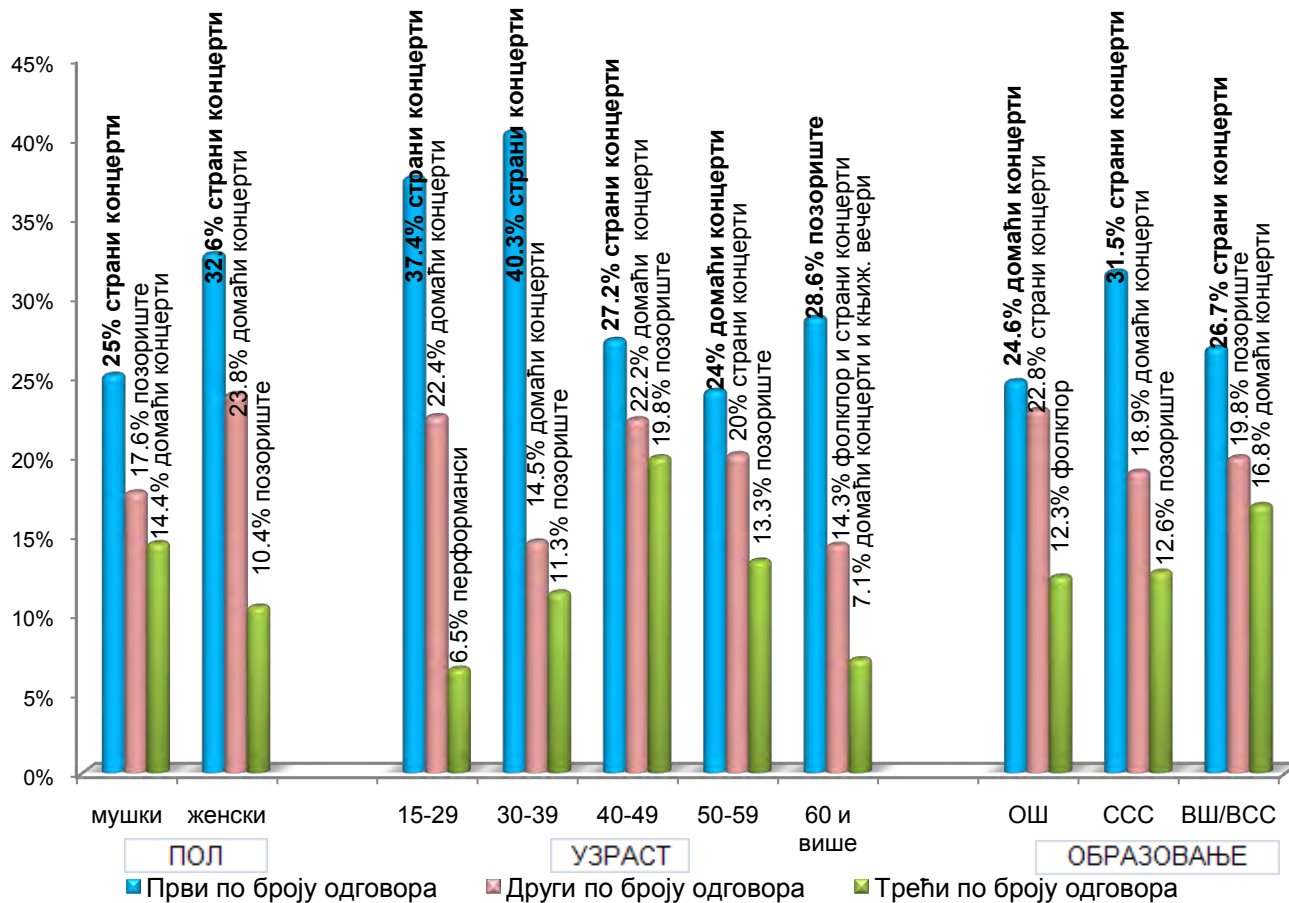
⁶ У упитнику је направљена разлика између одговора „материјални разлози“ који је директно упућивао на низак материјални статус испитаника због чега је култура недоступна и/или скрајнута, и одговора „високе цене карата“ где се алудира на несклад између садржаја и цене улазнице за њега, те испитаник одлучује да не жели да издвоји новац за такав садржај.

представе, док им најмање недостају изложбе што наводи на закључак да је та област добро покривена. Свега 5% грађана Шапца истиче да је задовољно културном понудом и да у истој ништа не би мењали.

Расподела одговора према полној припадности показује да концерте домаће и стране музике више желе жене него мушкарци. Мушкарци више од жена желе позоришних представа у културној понуди Шапца.

Интересантно је да су испитаници у оквиру свих старосних група, изузев најстаријих грађана, означили концерте као садржај који највише недостаје. Грађани преко 59 година наводе да културну понуду треба побољшати са више позоришних представа. Од музичких програма Шапчани највише желе поп и рок (41,5%), затим етно (14,7%), па џез садржаје (13,4%)

Приказ 75: Садржаји којима би испитаници обогатили културну понуду града⁷

• Символи града⁸

Највише грађана препознало је Стари град на Сави као највећи симбол града Шапца – 18,6% свих одговора то показује. Од установа културе се као заштитни знак најпре препознаје Библиотека, затим Позориште, па Музеј. Културни центар се у свега пет одговора јавља као заштитни знак Шапца, а Архив четири пута.

Међу првих десет културних симбола града нашле су се три манифестације – *Шабачки летњи фестивал* (13,4% одговора), *Чивијада* (7,6% одговора) и *Шабачки вашар* (6,4% одговора).

Табела 22: Првих 10 симбола града према одговорима испитаника

1	<i>Стари град на Сави</i>	6	<i>Библиотека шабачка</i>
2	<i>Шабачки летњи фестивал</i>	7	<i>Господар Јевремова улица</i>
3	<i>Чивијада</i>	8	<i>Градски парк</i>
4	<i>Шабачки вашар</i>	9	<i>Позориште</i>
5	<i>Шабачка гимназија</i>	10	<i>Музеј</i>

⁷ Под страним концертима подразумевају се концерти страних извођача, а под домаћим концерти домаћих извођача

⁸ У обзир су узимани само симболи који представљају *културно-историјско* или *специфично* обележје града

Фокус групе

Учесници фокус група у Шапцу углавном су задовољни стањем у култури у граду јер сматрају да Шабац, у поређењу са другим градовима, има шта да понуди када је култура у питању. Као проблем истичу окренутост ка традиционалним садржајима, док је потребно приближавање савременим токовима.

Што се тиче установа културе, као један од проблема учесници фокус група истичу њихово потпуно финансирање из градског буџета, због чега се оне недовољно залажу за осмишљавање, промовисање културних садржаја и привлачење публике. Стога, учесници сматрају да у свакој установи на челу треба да буде менаџер, а да градска власт треба да их услови установе да зарађују одређена средства.

Закључак је и да промоција културних садржаја није на задовољавајућем нивоу. Углавном се рекламирање садржаја своди на 3-5 плаката који су истакнути на установама и још два, три места у граду, док је промоција у медијима веома слаба и неблаговремена. Пример добре маркетиншке праксе, према мишљењу једне учеснице, јесте Музеј који је убацивао летке у поштанске сандучиће. Учесници фокус група истичу да ни школе немају промотивну улогу када су културни садржаји у питању. Док су раније биле у обавези да воде децу на културне садржаје, данас се све своди на личну иницијативу малобројних наставника. Због тога учесници сматрају да би требало да постоји неки вид стимулације за организовање посета, односно санкција за невођење деце на културне догађаје. Грађани сматрају и да је, поред лоше сарадње између школа и установа културе, сарадња лоша и међу установама.

Библиотека, Музеј и Удружење ликовних стваралаца Шапца, по мишљењу свих учесника, нуде квалитетне садржаје, док је Културном центру и Позоришту потребно унапређење и реорганизација.

Оно што, такође, оцењују као неповољно, када су установе културе у питању, јесте њихово радно време. Музеј је, наиме, суботом и недељом, када су грађани у могућности да га посете, затворен. Таква ситуација је посебно лоша када долазе туристи и гости из других градова Србије или из иностранства.

Установе које Шапцу недостају, по речима учесника фокус група, су Центар за савремену уметност у којем би се налазила и галерија која би задовољавала и велике формате савремених токова уметности, као и већи биоскоп. Такође, Шапцу је потребна и мултифункционална велика сала која би служила за најразличитије садржаје, јер, на пример, за веће концерте у граду не постоји простор.

Оно што су грађани Шапца изнели као највећи проблем културе у Србији јесте њена политизација. Анализа кадровске структуре у Шапцу, показала је, међутим, да се у установама културе на позицијама директора углавном налазе стручни људи, без обзира на њихову политичку припадност.

Цивилни сектор у области културе Шапца

Културно-просветна заједница⁹

Културно-просветна заједница у Шапцу опстала је кроз реорганизацију у удружење грађана (раније је била на буџету града).

- **Просторни капацитети**

КПЗ располаже малим (канцеларијским) простором који је недовољан за програмске активности.

Сала Дома војске, која је, према речима секретара Удружења, погодна за различите програме, а коју је Културно-просветна заједница раније користила за пробе и наступе, више није доступна.

С обзиром на недостатак простора програми се организују у школама и домовима културе у околним местима.

- **Програми**

Културно-просветна заједница негује различите програме у оквиру пет секција:

- ✓ ликовне,
- ✓ позоришне,
- ✓ рецитаторске,
- ✓ литерарне и
- ✓ музичке.

Удружење се бави и издавачком делатношћу, која је пре свега окренута младим неафирмисаним писцима и песницима. И други програми су намењени младим, а најчешће се спроводе у сарадњи са школама.

⁹ Културно-просветна заједница истраживачком тиму Завода за проучавање културног развоја није доставила попуњен упитник. Стога ће се сви закључци и препоруке изводити искључиво на основу разговора са секретаром Удружења.

С обзиром на територију коју покрива својим садржајима и мрежу сарадника, КПЗ делује као референтни центар аматеризма Мачванског округа. Сарађује са основним и средњим школама на у округу, а свака школа има наставника који је задужен за неку од секција, док људи из КПЗ-а као волонтери помажу у раду с децом, што стручно, што помоћу опреме, костима, фото материјала... Културно-просветна заједница сарађује са Удружењем ликовних стваралаца Шапца са којим организује Ликовну колонију *Цер*.

- **Чланство**

Активних чланова који учествују у креирању и извођењу програма у Културно-просветној заједници Шапца има 110. Поред тога КПЗ има још око 700 полазника секција. Уз то постоји велики број волонтера који нуде техничку подршку у местима у којима Културно-просветна заједница организује програме.

- **Кадрови**

Културно-просветна заједница има шест запослених које финансира преко донација и средстава које добија од сарадника.

Троје запослених има средњу стручну спрему, двоје завршену вишу школу, док је један запослени факултетски образован.

- **Финансирање**

Друштво се искључиво финансира путем спонзорстава и донација, а 30-35% средстава за програме добијају од околних општина са којима сарађују.

Град Шабац, према речима секретара Удружења, не издваја средства за рад Културно-просветне заједнице.

- **Проблеми**

Главни проблем који истичу у културно-просветној заједници је недостатак простора за вежбање и наступе.

Поред Шабачког позоришта, позоришна уметност у Шапцу негује се захваљујући удружењима која активно учествују у културном животу Града - *Сцена Маска* и Независна драмска асоцијација *Весело мајмунче*. Оба удружења имају блиску сарадњу са Позориштем, не само из разлога што су оснивачи оба удружења истовремено и глумци Шабачког позоришта, већ и због тога што простор Позоришта користе за свој рад.

Сцена „Маска“

Удружење грађана *Сцена Маска* окупља глумце, сликаре, писце, музичаре, драматурге и професоре са уметничких академија, а настало је 2002. године у периоду кризе шабачког позоришта.

- **Капацитети**

Најпре је представе изводила у хотелу у близини Позоришта, а тренутно ради три копродукцијске представе са том установом.

- **Програми**

Маска није замишљена као искључиво позоришна група, већ организује и ликовне изложбе и књижевне вечери поводом којих сарађује са Удружењем ликовних стваралаца Шапца и другима. До сада је било шест таквих изложби.

Удружење учествује и на фестивалима и наступа у другим градовима у земљи и иностранству. Са својим представама наступали су у Минхену, Салцбургу, Крању, а када су фестивали у питању, учествовали су на *Зорановим данима* у Зајечару, *ЈоакимИнтерФесту* у Крагујевцу...

- **Проблеми**

Из *Сцене Маска* не наводе проблеме.

Независна драмска асоцијација „Весело мајмунче“

Весело мајмунче основано је 2001. године као својеврсна позоришна школа глуме за децу. Поред школе глуме, мисија те драмске асоцијације је развијање интересовања и стварање културних навика код деце.

- **Капацитети**

Весело мајмунче има сарадњу са позориштем у којем одржава пробе и изводи представе. За те потребе Удружење Позоришту даје 20% зараде од сваке представе. Понекад остварује сарадњу и са Културним центром.

- **Програми и чланови**

Од настанка до данас реализовано је девет премијера, а у плану је десета. Кроз школу је прошло 154 детета. Часови се одржавају два пута недељно у четири групе које су подељене, не по узрасту деце, већ по њиховом „стажу“ у *Мајмунчету*. Програм је осмишљен по угледу на програм Факултета драмских уметности који је прилагођен дечјем узрасту. Главни принцип школе је да свако дете мора да игра у представи.

Независна драмска асоцијација је неколико пута наступала и на Шабачком летњем фестивалу.

- **Финансирање**

Према речима нашег саговорника, свака представа у просеку кошта 400-500.000,00 динара. Од града добијају 30.000 динара. *Весело мајмунче* гостује и у другим градовима, али има проблем са превозом.

- **Проблеми**

Као највећи проблем представници *Независне драмске асоцијације Весело мајмунче* истичу проблем са превозом када гостују у другим градовима.

Уметнички ансамбл „Чивија“ и Ансамбл народних игара „Хајдук Станко“

Чивија и *Хајдук Станко* су фолклорни ансамбли настали осамостаљивањем чланова *Абрашевића*. Оба друштва су регистрована као удружења.

Године 2007. град Шабац је покренуо акцију под називом *Завичајна смотра фолклора* којом се подржава покретање аматеризма по селима. На томе раде сва три друштва која постоје у Шапцу, а баве се, између осталог, фолклором. Манифестација на којој наступају деца из Шапца и околних села је све популарнија, тако да је 2009. године на финалној вечери наступило 1.062 детета са подручја града Шапца. Инспирисани акцијом, *Хајдук Станко* и *Чивија* својим радом покривају 16 села. Пробе се одржавају у школама и домовима културе. Поменути ансамбли наплаћују чланарину 300 динара, али онима који тај новац немају, град Шабац надокнађује из буџета.

Уметнички ансамбл „Чивија“

Уметнички ансамбл *Чивија* је удружење настало 1998. године око кога су се окупили старији чланови *Абрашевића* који не играју и не свирају активно. Убрзо је друштво пробудило интересовање деце што је довело до формирања дечје секције.

Ансамбл је основан са идејом да окупља децу и омладину ради очувања традиције, увежбавања традиционалних народних игара и песама, учешћа у културном животу града Шапца и презентације српске културне баштине широм света.

Чланови друштва су узраста од шест до 25 година, а подељени су у пет секција.

- **Капацитети**

Уметнички ансамбл *Чивија* користи простор који им основна школа *Свети Сава* уступа без накнаде, док им за наступе простор уступа Шабачко позориште.

- **Фундус**

С обзиром на то да је аутентична ношња неопходна за рад фолклорних друштава, а како би ношњу обезбедили и одржавали, чланови *Чивије* су почели сами да је шију.

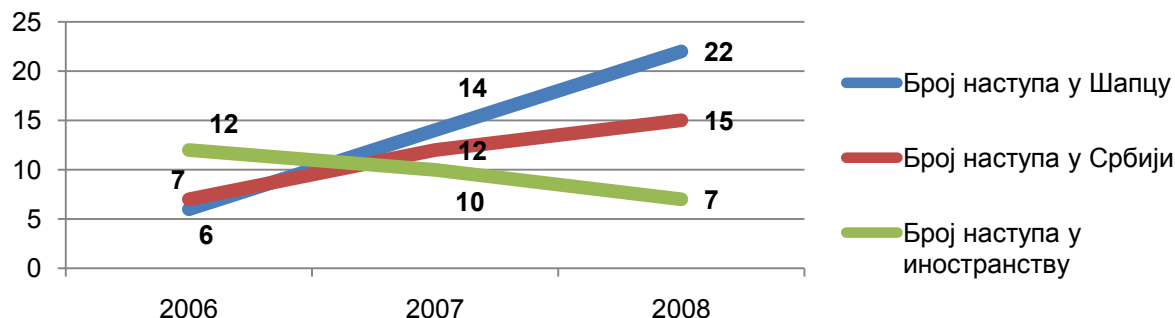
• Наступи

У периоду од 2006. до 2008. године Ансамбл је наступао укупно 105 пута. Током 2008. године уметнички ансамбл имао је укупно 44 наступа, што значи да је у просеку сваког месеца имао три до четири наступа, док је током претходне две године у просеку наступао два до три пута месечно. Статистички подаци за период од 2006. до 2008. године показују да је Ансамбл имао у просеку нешто више од једног наступа месечно у Шапцу, један по другим градовима Србије и исто толико наступа у иностранству.

Уочљиво је да постоји тенденција раста броја наступа у Шапцу, што се може објаснити активирањем *Чивије* у насељеним местима у оквиру акције коју је покренуо град.

Што се тиче гостовања у иностранству, од 2006. године приметно се смањују, што се може објаснити недостатком финансијских средстава, јер чланови углавном сами финансирају своје наступе.

Приказ 76: Број наступа уметничког ансамбла „Чивија“ током три године

Удружење је са своја два извођачка ансамбла до сада представљало Шабац широм земље, али и у иностранству, где је учествовало на међународним фестивалима фолклора, и то у: Грчкој, Литванији, Естонији, Мађарској, Словенији, Хрватској, Португалији, Аустрији, Бугарској и Шпанији. Иако је већина поменутих фестивала у организацији *CIOF*-а, *Чивија* није његов члан. Сарађују и са другим интернационалним организацијама фолклора, *IOV*-ом и *CID*-ом – интернационалним организацијама фолклора.

Фолклорни ансамбл Друштва изводи 15 кореографија које укључују и игре са простора бивше Југославије, што је солидно у односу на број кореографија других ансамбала Србије који се креће од три до 30.

У оквиру акције коју је иницирао град Шабац, *Чивија* је покренула секције у 12 месних заједница, а међу њима и две у којима су чланови ромска деца. Више од 1.000 деце која су учествовала на финалној вечери *Завичајне смотре фолклора*, у 2009. години, једна трећина је потекла из *Чивије*.

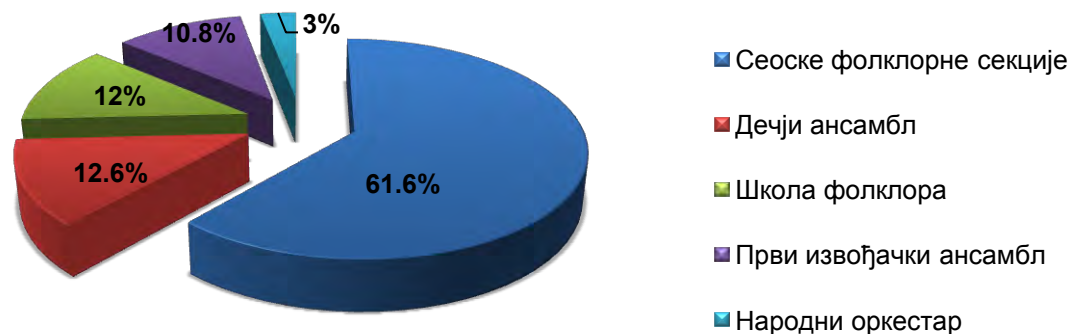
Ансамбл не наплаћује улазнице за своје концерте Геронтолошком центру, члановима Савеза слепих и слабовидних особа, дистрофичарима, параплегичарима и ђацима школе за децу с посебним потребама *Свети Сава*.

Такође, постоји попуст (50%) за друго дете из породице које похађа школу фолклора, док је треће дете похађа бесплатно.

• Чланство

Удружење броји 450 чланова, међу којима има око 300 деце. Највећи број чланова је у сеоским фолклорним секцијама – 240 чланова, а затим у дечјем ансамблу – 49.

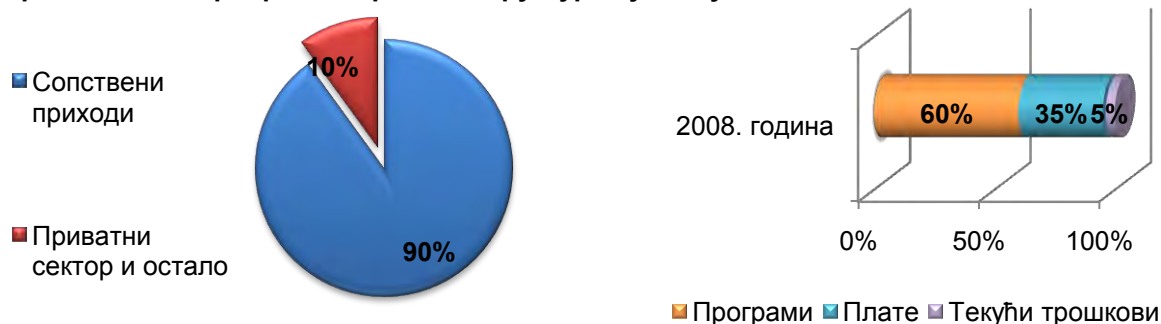
Приказ 77: Чланови КУД-а „Чивије“ по секцијама

• Финансирање

Главни извор финансирања „Чивије“ су сопствени приходи који чине 90% укупног буџета, а највише средстава је утрошено за реализацију пројеката.

Приказ 78: Извори финансирања и структура буџета у 2008. години

• Проблеми

Представници Ансамбла као један од проблема наводе да је зграда школе у којој одржавају пробе стара и да јој је потребно реновирање. Такође, проблем им представља и недовољан број ношњи и инструмената који су неопходни за извођење програма. Уз то, нередовно финансирање онемогућава им планирање програма и наступа, јер не знају коликим ће новцем располагати. Као велики проблем аматеризма у Шапцу истичу недостатак простора за јавне наступе (кажу да им годишње концерте посети око 1.000 људи, али да би посетилаца било и више када би у граду постојао простор који би могао више да их прими).

Ансамбл народних игара „Хајдук Станко“

Ансамбл народних игара *Хајдук Станко*, основан је 2002. године. Друштво изводи углавном стилизоване игре домаћих кореографа (Бранка Марковића, Добривоја Путника и Драгомира Вуковића) и обухвата шест секција у граду, а седам у приградским и сеоским месним заједницама.

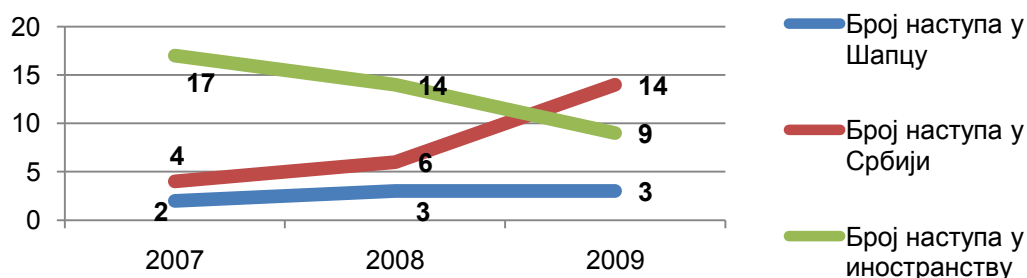
• Капацитети

Хајдук Станко користи простор без накнаде у просторијама месне заједнице,

• Наступи

У периоду од 2007. до 2009. године *Хајдук Станко* наступао је укупно 72 пута, што значи да је у просеку сваког месеца два пута играо пред публиком.

Приказ 79: Тенденција кретања броја наступа Ансамбла од 2007. до 2009. године

Током три сезоне опада број наступа у иностранству, али расте број наступа по градовима у Србији, док наступи у Шапцу одржавају исти ниво. Друштво редовно учествује на међународним фестивалима у Грчкој, Пољској, Турској, Бугарској, Азорским острвима, Шпанији, Италији и Холандији.

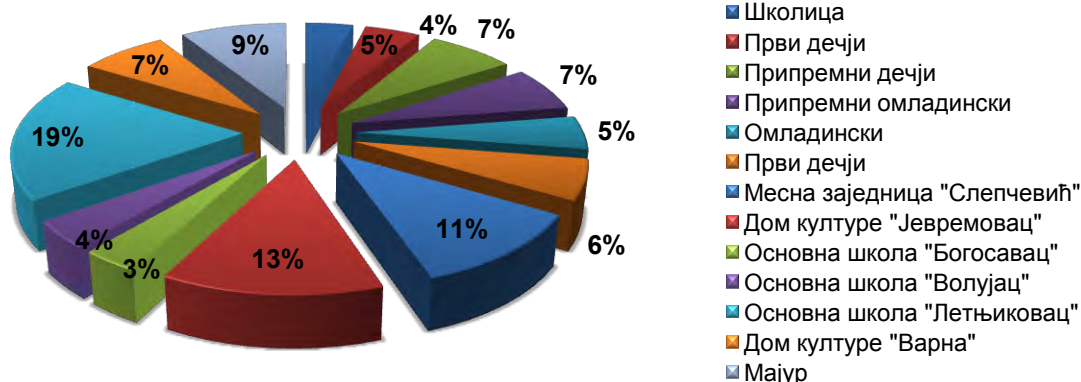
Ансамбл није члан ниједне професионалне мреже/асоцијације, ни на локалном ни на националном, ни на међународном нивоу, али на међународном нивоу сарађује са удружењем *lones* из Грчке.

У сарадњи с градом Шапцем активно учествује у пројекту оживљавања домова културе и културних активности у сеоским срединама.

- **Чланство**

Удружење броји 615 чланова, а највећи број чланова је у Основној школи „Летњиковац“ - 115.

Приказ 80: Чланство у оквиру Ансамбла народних игара „Хајдук Станко“ по секцијама

- **Кадрови**

У *Хајдук Станку* је троје запослених на неодређено време и двоје хонорарних сарадника, од чега је у програмском делу ангажовано 80%. У Друштву су запослени корепетитор, уметнички руководилац и администратор, док хонорарни сарадници воде секције по околним насељеним местима.

Квалификациона структура показује да сви запослени имају средњу стручну спрему, док је међу хонорарним сарадницима један факултетски образован.

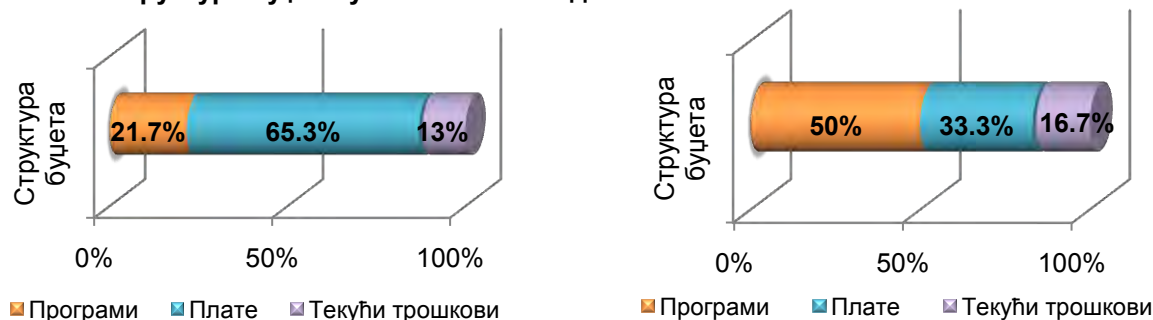
Полна структура показује да преовлађују мушкарци са 80%.

Просек година запослених у КУД-у је 39 година (двоје запослених између 40 и 49 година старости и један између 20 и 29).

- **Финансирање**

Главни извор финансирања *Хајдук Станка* је градски буџет, док остатак долази из сопствених прихода. Структура буџета за 2008. годину показује да је највише средстава утрошено на плате и накнаде запослених, потом за програме и на крају за текуће трошкове, а укупан буџет износио је 14.122,25 евра (1.150.000,00 динара). У 2009. години буџет је смањен на 6.387,69 евра (600.000,00 динара) и у највећем делу био је искоришћен за програмске активности. У 2009. години није било финансирања од стране града због смањења градског буџета услед економске кризе.

Приказ 81: Структура буџета у 2008. и 2009. години

- **Проблеми**

Као највећи проблем у Ансамблу истичу истрошену подлогу и недостатак огледала у простору који користе, али исто тако и да им је потребан већи простор за рад. Уз то сматрају да је потребно повећати минималну цену сатнице.

Арт студио

Класичну музику у Шапцу, поред Основне музичке школе *Михаило Вукдраговић*, негује *Арт студио* Шабац, друштво за уметност и образовање, регистровано као приватно предузеће, коју води музички

образована породица Ђурковић. Његова традиција је прилично дуга, али је данас, и када су садржаји и када је финансирање у питању, *Арт студио* усамљен у оквиру културног система Шапца.

- **Капацитети**

Друштво користи своје просторије у згради Дома синдиката и поседује пет клавира.

- **Програми**

У оквиру *Арт студија* постоји више уметничких секција које негују хорско певање:

- женски хор *66 девојака*
- *Дечји студио хор*
- дечји хор *Вива*
- дечји хор *ВиВа-ћи* и
- мушки хор *Невен*.

У оквиру *Арт студија* од 2007. године почела је са радом и Школа клавира.

Хор *66 девојака* је, иако сада броји мање чланица, задржао име. Добитник је бројних награда на такмичењима на простору бивше Југославије и у иностранству. Кроз хор је прошло око 2.300 девојака које су извеле око 1.450 композиција.

Дечји студио хор, замишљен као подмладак хора *66 девојака*, постоји 31 годину и такође је вишеструко награђиван у Србији и иностранству.

Дечји хор *Вива* постоји 15 година и замишљен је као подмладак Дечјег студио хора. Чине га деца предшколског и ранешколског узраста.

ВиВа-ћи је најмлађи хор *Арт студија*, основан 1999. године као подмладак хора *Вива*.

Мушки хор *Невен* основан је 1926. године. Често у споју са хором *66 девојака* наступа као мешовити хор *Шабачко певачко друштво*, које је једно од најстаријих ансамбала тог типа у земљи.

Клавирски дуо као део програма *Арт студија*, први пут је наступио 1984. године, и такође је освајач бројних награда у свету.

Арт студио је организатор *Фестивала дечјих хорова Србије* са традицијом дугом 40 година, а од 2001. године организује и *Фестивал младих пијаниста*.

У плану је оснивање музичке школе, али и поред добре инфраструктуре и инструмената, постоје проблеми са регистрацијом *Арт студија* као музичке школе јер су за то потребна велика финансијска средства.

Арт студио учествује у реализацији позоришних представа у музичком сегменту. Хор је певао у 16 представа *Ђидо*, а снимили су и музику за прославу Мишарске битке.

- **Финансирање**

Арт студио се самостално финансира. Од Министарства културе у последњих десет година добија средства за *Фестивал дечјих хорова Србије*.

Музичке групе¹⁰

Музичком животу града доприносе и ауторски музички састави. Музичких група које активно учествују у креирању културне сцене стварајући ауторску музику у Шапцу има осам и то су:

- ✓ *Црви*
- ✓ *Inspirium*
- ✓ *Psybox*
- ✓ *Regret*
- ✓ *Siempre peligroso*
- ✓ *Скепса*
- ✓ *Starfuckers*
- ✓ *Велебити*

Они негују различите врсте музике у којој доминира гитарски звук.

- **Наступи**

Шабачки музичари на концертима окупљају у просеку од стотину до три стотине младих људи.

¹⁰С обзиром на то да не постоји званична евиденција о постојању и стваралаштву музичких група у граду, као ни системско вођење рачуна о њима, све информације о њима прикупљене су на терену.

У Шапцу не постоји континуитет у организовању *свирки* - наступа који не доносе профит. Током летњег периода сваки бенд два до три пута наступа у башти Културног центра и постоји један приватни клуб у којем бендови могу да наступају. Зими свирки готово и да нема јер у периоду од октобра до априла не постоје услови за организовање свирки услед недостатка адекватног простора.

Шабачке неафирмисане музичке групе сарађују са сличним групама из других градова. Они гостују по местима у Србији у сопственој режији и на основу личних контаката, али им је тешко да организују наступе група из других градова услед недостатка простора за свирке у Шапцу.

Шабачки музичари редовно свирају ван Шапца и то два пута више него у граду.

Табела 17: Укупан број наступа шабачких музичких група у 2008. години

	Број наступа у граду у којем су бендови лоцирани	Број наступа у другим градовима у Србији	Број наступа у иностранству	Укупан број наступа у последњих годину дана
сезона 2008	31	65	2	98

Свирке се одржавају и у оквиру *Шабачког летњег фестивала*, *Демо фестивала* и *Ускршњег маратона*, али ти фестивали су једном годишње.

Неки од фестивала у Србији на којима учествују шабачке музичке групе су:

- ✓ *Exit*
- ✓ *Nisomnia*
- ✓ *Зајечарска гитарјада*
- ✓ *Провинција напада*
- ✓ *турнеја Радија 202*
- ✓ *Такмичење демо бендова у Београду и други, мање познати фестивали.*

• Тонски записи

Од осам активних ауторских музичких група само једна нема демо снимке. Такође, само један бенд има објављен албум (за време трајања нашег истраживања у току је било снимање албума још једног музичког састава).

Само један бенд је током свог рада конкурисао за пројекте и добио део новца за снимање албума. Сви ауторски бендови документују своје активности.

• Техничка опремљеност

Све музичке групе у Шапцу имају своје инструменте и део опреме (под опремом се подразумевају: појачала, разглас, музичке кутије, миксета и слично).

• Финансирање

Више од половине, тачније 60% музичких састава наплаћује улазнице и то у просеку 100 динара, током 2008. и 2009. године, што, како наводе музичари, донекле покрива део трошкова организовања *свирке*.

• Проблеми

Као највећи проблем у свом раду више од половине шабачких музичара (60%) истиче недостатак адекватног простора за наступе. Чињеницу да Културни центар, у којем најчешће свирају, нема адекватан разглас за башту, наводе као један од проблема када се организују наступи, јер долазе у ситуацију да сами морају да изнајме разглас. Такође, сами морају да се снађу и за обезбеђење на свиркама и тонског техничара. Уз то, као проблеме наводе и неразвијеност издавачке делатности у земљи и недовољно пружање пажње рок садржајима на националним телевизијама. Шабачки бендови предлажу да се званично уведе подела на бендове који зарађују на наступима, обично већ афирмисане (оне који организују концерте ради зараде) и бендове који не зарађују на наступима, обично неафирмисане, који би се убрајали у аматерски сектор, а којима би, по њиховом мишљењу, требало изаћи у сусрет простором за наступе па и вежбање, како би се унапредила рок култура у земљи.

Независна уметничка асоцијација „Колектив“

Независна уметничка асоцијација *Колектив*, основана 2001. године, бави се промоцијом савремене уметности и теорије, архитектуре и дизајна. Уз то, њено поље деловања је и издаваштво, организација изложби, информисање о културним и уметничким активностима у земљи и граду, образовне активности и афирмисање нових технологија. Од самог настанка, *Колектив* се активно залаже за оснивање Центра за савремену уметност у Шапцу. Удружење чине уметници, архитекте, историчари уметности и менаџери у култури. Издавач је часописа за визуелне уметности под називом *Колектив* који излази једном годишње.

Колектив за циљ има оснивање Центра за савремену уметност у Шапцу и зато је покренуо иницијативу да се у Центар претвори индустријски објекат Старог млина на реци Сави, у оквиру којег би био и изложбени простор. Године 2002. урађен је детаљан пројекат који је и прошао код Европске фондације за културу, али реализација није започета. Проблем је у томе што је пројекат захтевао велика финансијска средства која би поред одобрених средстава Европске фондације, и Управа града Шапца морала да издвоји.

У 2005. години, *Колектив* је засновао ново партнерство са општином Шабац базирано на новом решењу за оснивање Центра за савремену уметност. Као резултат Општина Шабац биће оснивач Центра за савремену уметност и пројекат за реализацију тога биће финансиран из јавног буџета, а Асоцијација ће бити одговорно тело за реализацију пројекта.

Пројекат је укључивао и оснивање савета за културу поводом чега је тадашња Скупштина општине Шабац донела одлуку, али до реализације никада није дошло.

Градске манифестације

- **Прославе:** Дани града, Прослава Мишарске битке
- **Књижевне:** Такмичење рецитатора *Песнице народа мого*
- **Ликовне:** Октобарски салон, Ликовна колонија *Дрина*, Ликовна колонија *Цер*, Ликовна колонија *Мишар*, Ликовна колонија *Река пријатељства*, Арт радионица *Виле Албеда*, Уметничка колонија *Токови*
- **Музичке:** Ускршњи рок маратон, Шабачки летњи фестивал ШЛФ, Фестивал класичне музике SAVACIUM CLASSIC FEST, Шабац ПЛУС ДЕМО фест, Џез-блуз фестивал, Фестивал дечијих хорова Србије, Фестивал младих пијаниста
- **Музичко-сценске:** Руже Липолиста
- **Комплексне:** Чивијада
- **Остале:** Бубијада, фиђијада, Ноћ музеја

Из албума Локалних културних политика
ШАБАЦ

Народни музеј

Историјски архив

Галерија Културног центра

Библиотека шабачка

Удружење ликовних стваралаца Шапца

Фокус група